

CARE αίες

Εργαλεία & υλικά για τα εκπαιδευτικά σενάρια

Εργαλεία & υλικά για τα εκπαιδευτικά σενάρια

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΡΓΑΛΕΙΑ & ΥΛΙΚΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

6

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟ- ΤΑΞΕΙΣ Α'-Γ' 8

Σενάριο 1: Τα συναισθήματα έχουν φωνή- Role play κάρτες	9
Σενάριο 2: Όχι σημαίνει όχι	13
Σενάριο 3: Είναι αστείο ή όχι;	16
Σενάριο 4: Δίκαιο ή άδικο	19
Σενάριο 5: Ίδια ή διαφορετικά.....	23
Σενάριο 6: Η δύναμη της συνεργασίας	25
Σενάριο 8: Ανοίγουμε κεραίες	26
Σενάριο 9: Γιαγιάδες και παππούδες σούπερ ήρωες	28
Σενάριο 10: Ομάδα CAREαίες	30

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟ- ΤΑΞΕΙΣ Δ'-ΣΤ' 32

Σενάριο 1: Στερεότυπα	33
Σενάριο 2: Είναι επιλογή μου	35
Σενάριο 3: Όταν κάποιος μένει έξω από την ομάδα	36
Σενάριο 8: Οι CAREαίες της γειτονιάς	40

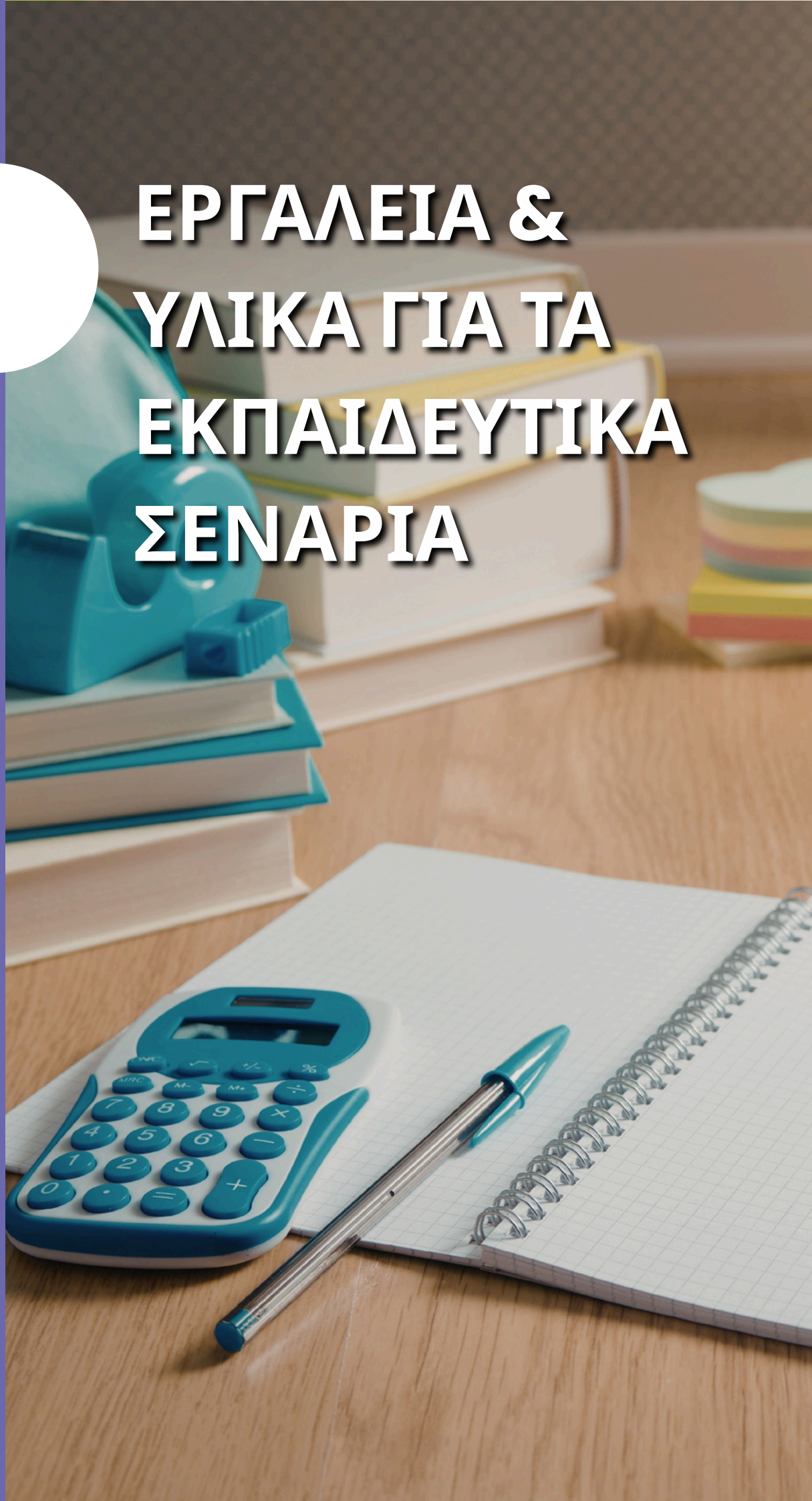
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΟ 41

Σενάριο 1: Στερεότυπα και κοινωνικοί ρόλοι	42
Σενάριο 3: Mission: Σπάμε τους μύθους για τη βία	46
Σενάριο 4: Mission: Βρες τα αόρατα σημάδια	52
Σενάριο 5: Δίνοντας φωνή- Σπάζοντας τη σιωπή	58
Σενάριο 6: Το σχολείο ως Safe Space	60
Σενάριο 8: Δημιουργία escape game για την κοινοτική μεθοδολογία	63
Σενάριο 9: Μιλώντας για τα ανθρώπινα δικαιώματα	68

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΛΥΚΕΙΟ- ΝΕ@ 15+	83
Σενάριο 1: Στερεότυπα και κοινωνικοί ρόλοι	84
Σενάριο 2: Κωδικός “Συναίνεση”	85
Σενάριο 3: Mission: Σπάμε τους μύθους για τη βία	87
Σενάριο 4- Εξερευνώντας αόρατες μορφές έμφυλης βίας	89
Σενάριο 6: Δημιουργία escape game για την έμφυλη βία στην τρίτη ηλικία	90
Σενάριο 9: CAREαίες Podcasting	93
Questions codes	96
Βιβλιογραφία	97

ΕΡΓΑΛΕΙΑ & ΥΛΙΚΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

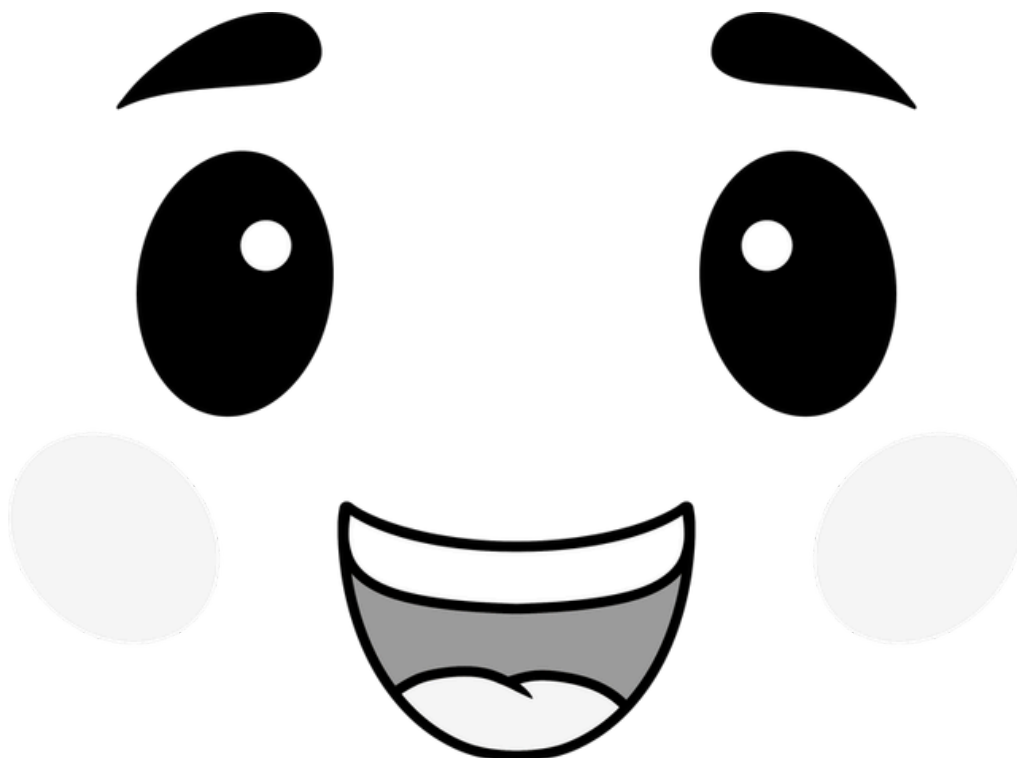

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟ- ΤΑΞΕΙΣ Α'-Γ'

Σενάριο 1- Τα συναισθήματα έχουν φωνή- Role play κάρτες

Βήμα 1,2,4- Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

Σενάριο 1- Τα συναισθήματα έχουν φωνή- Role play κάρτες

Βήμα 1,2,4- Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

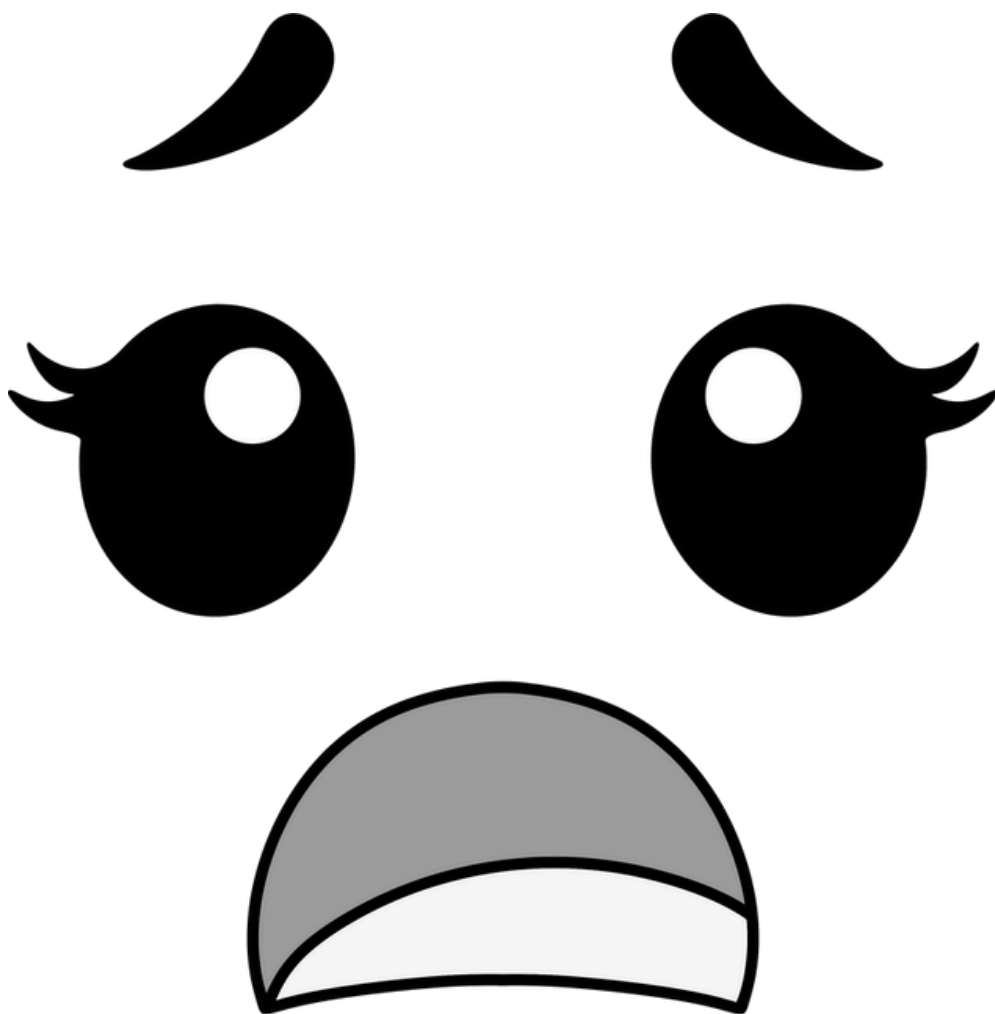
Σενάριο 1- Τα συναισθήματα έχουν φωνή- Role play κάρτες

Βήμα 1,2,4- Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

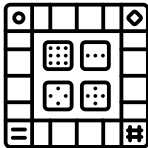
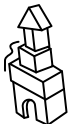
Σενάριο 1- Τα συναισθήματα έχουν φωνή- Role play κάρτες

Βήμα 1,2,4- Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

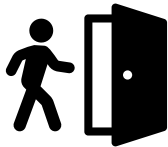

Σενάριο 1- Τα συναισθήματα έχουν φωνή- Role play κάρτες

Βήμα 2- Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

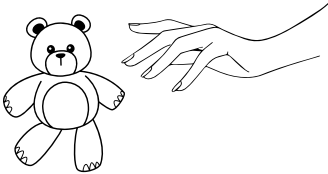
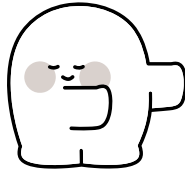
 Η Μαρία ζωγράφισε κάτι και οι/τα φίλοι/ες/α της γέλασαν	 Η Ελένη έχασε το αγαπημένο της παιχνίδι.
 Ο Τάκης πήρε το μολύβι του Γιάννη χωρίς να τον ρωτήσει	 Ο Πέτρος έχει γενέθλια και η τάξη του του χάρισε ένα τετράδιο με ζωγραφιές
 Το Θανάση πετάχτηκε ξαφνικά μπροστά στην Δανάη χωρίς εκείνη να το περιμένει	 Η Νίκη έφτιαξε έναν πύργο με τουβλάκια και κάποιος/α/ο τον γκρέμισε κατά λάθος.

Βήμα 4- Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

 Ένα παιδί κάθεται μόνο του στο διάλειμμα	 Ένα παιδί πέφτει και χτυπάει αλλά κανείς δεν το προσέχει
 Ένα παιδί θέλει να μπει στην παρέα αλλά το διώχνουν	 Ένα παιδί ζητάει βοήθεια αλλά δεν του δίνουν

Σενάριο 2: Όχι σημαίνει όχι

Βήματα 2,3- Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

 Κάποιος/α/ο θέλει να σου πάρει το παιχνίδι χωρίς να ρωτήσει	 Κάποιος/α/ο σε σπρώχνει στο παιχνίδι
 Κάποιος/α/ο θέλει να σε αγκαλιάσει αλλά εσύ δεν θέλεις	 Κάποιος/α/ο θέλει να σε φιλήσει αλλά εσύ δεν θέλεις
 Κάποιος/α/ο επιμένει να παίξεις ένα παιχνίδι που δεν θέλεις	 Κάποιος/α/ο σε τραβάει από το χέρι για να πας κάπου ενώ δε θέλεις
 Κάποιος/α/ο σου παίρνει το μολύβι σου	 Κάποιος/α/ο σε πειράζει και σε κοροϊδεύει
 Κάποιος/α/ο θέλει να σου βγάλει φωτογραφία χωρίς να σε ρωτήσει	 Κάποιος/α/ο σου λέει να κρατήσεις μυστικό κάτι που σε κάνει να νιώθεις άβολα

Σενάριο 3: Είναι αστείο ή όχι;

Εκτυπώστε και κόψτε σε 1 όψη χαρτιού A4

ΕΙΝΑΙ ΑΣΤΕΙΟ

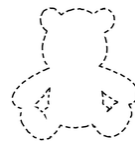
**ΔΕΝ
ΕΙΝΑΙ ΑΣΤΕΙΟ**

Σενάριο 3: Είναι αστείο ή όχι;

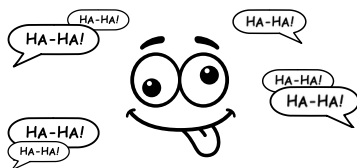
Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

Η Μαρία ζωγράφισε κάτι και οι/τα φίλοι/ες/α της γέλασαν

Η Ελένη έχασε το αγαπημένο της παιχνίδι και τα παιδιά την βοήθησαν να το βρει

Ένα παιδί κάνει μια αστεία γκριμάτσα και όλοι/ες/α γελούν

Ένα παιδί τρομάζει επίτηδες έναν φίλο του

Δύο φίλοι γελούν μαζί με ένα ανέκδοτο

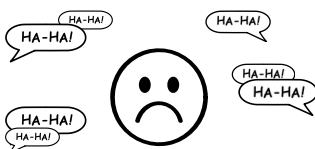
Ένα παιδί κοροϊδεύει μια φίλη του

Ένα παιδί κάνει πλάκα σε έναν φίλο του και εκείνος γελάει.

Μια παρέα γελάει με κάτι που έγινε στο παιχνίδι.

Ένα παιδί λέει κάτι για την εμφάνιση ενός άλλου και κάποιος γελούν

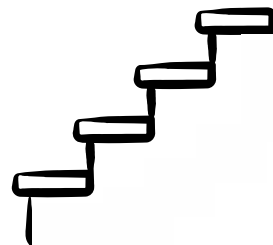
Ένα παιδί μιμείται έναν συμμαθητή του και γελάει

Σενάριο 4: Δίκαιο ή άδικο

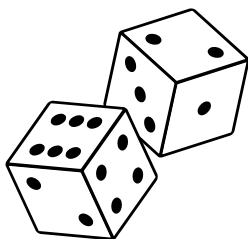
Βήματα 2,3- Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

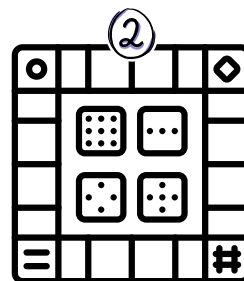
Θα πηγαίνεις πάντα πίσω
3 θέσεις

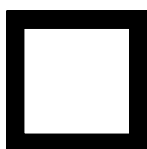
Δεν μπορείς να ανέβεις σκάλες

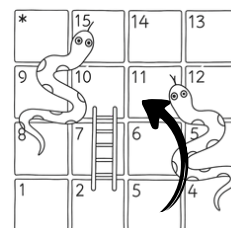
Μπορείς να ρίχνεις το
ζάρι 2 φορές

Παίζεις μόνο 1 φορά στους 2
γύρους

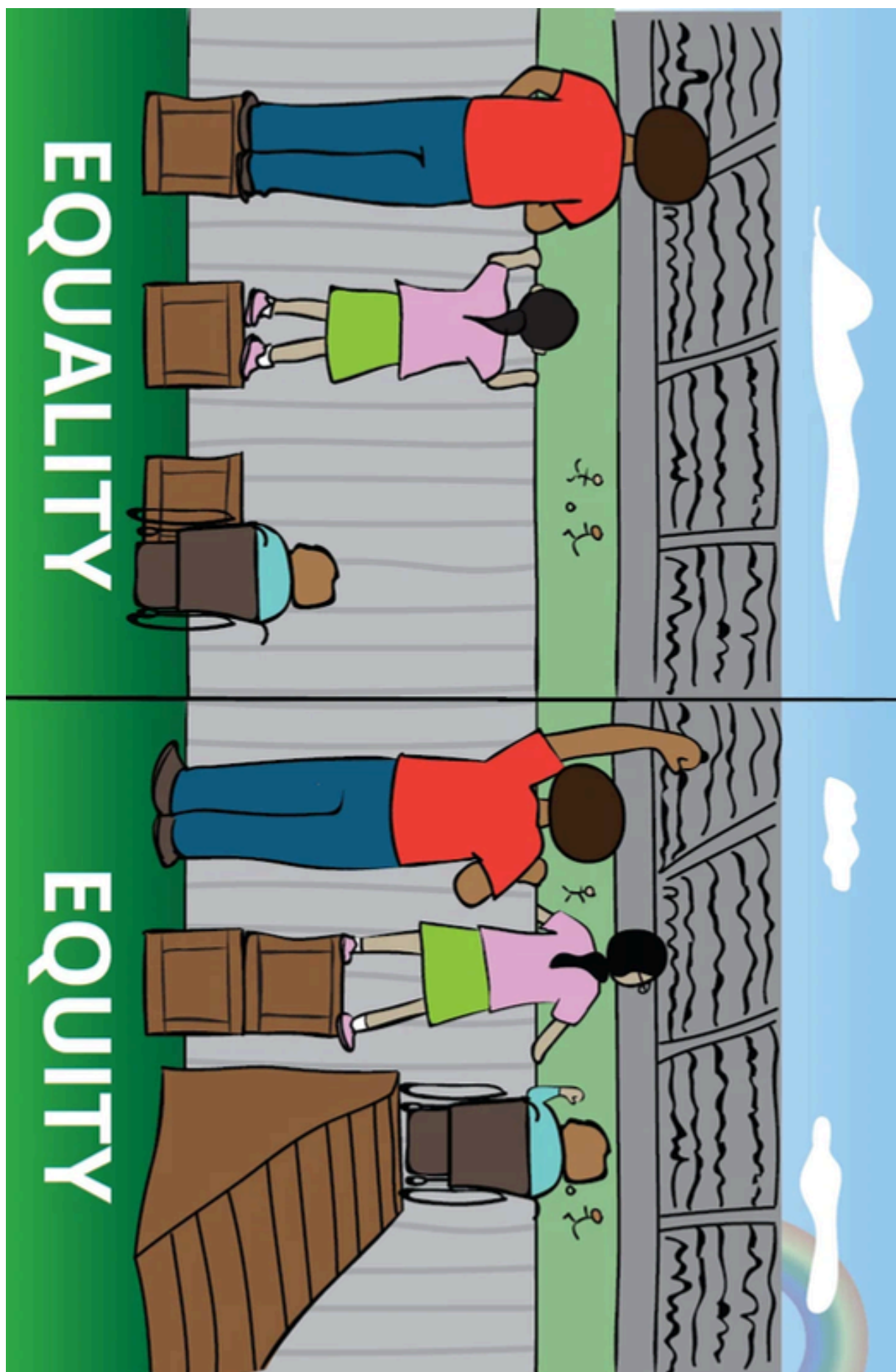
Μπορείς να κινείσαι
μόνο ένα τετράγωνο
κάθε φορά

Μπορείς να ανέβεις δυο σειρές
προς τα πάνω σε όποιο
τετράγωνο θες

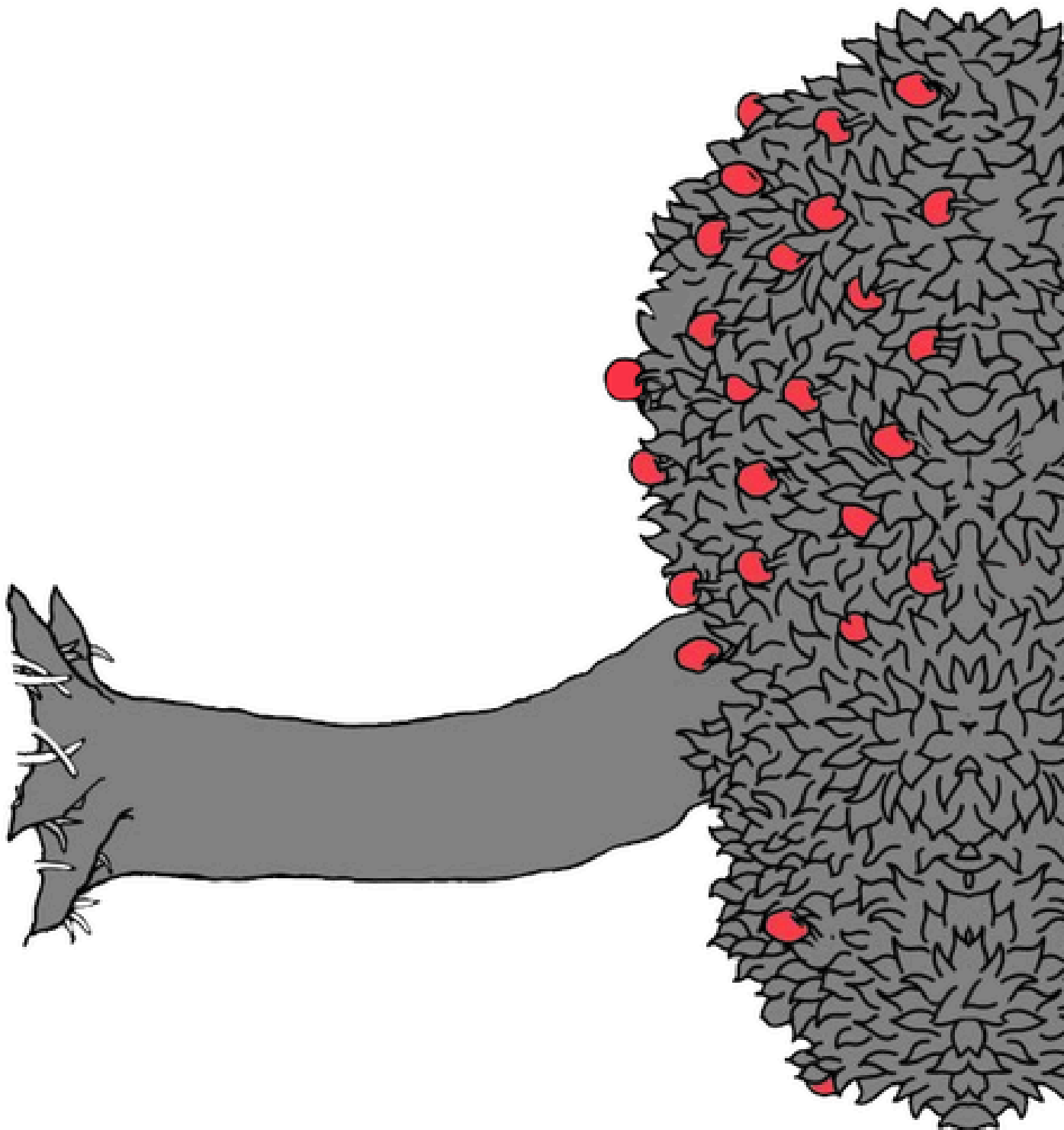
Σενάριο 4: Δίκαιο ή άδικο

Βήμα 4-Εκτυπώστε και δείξτε στην τάξη

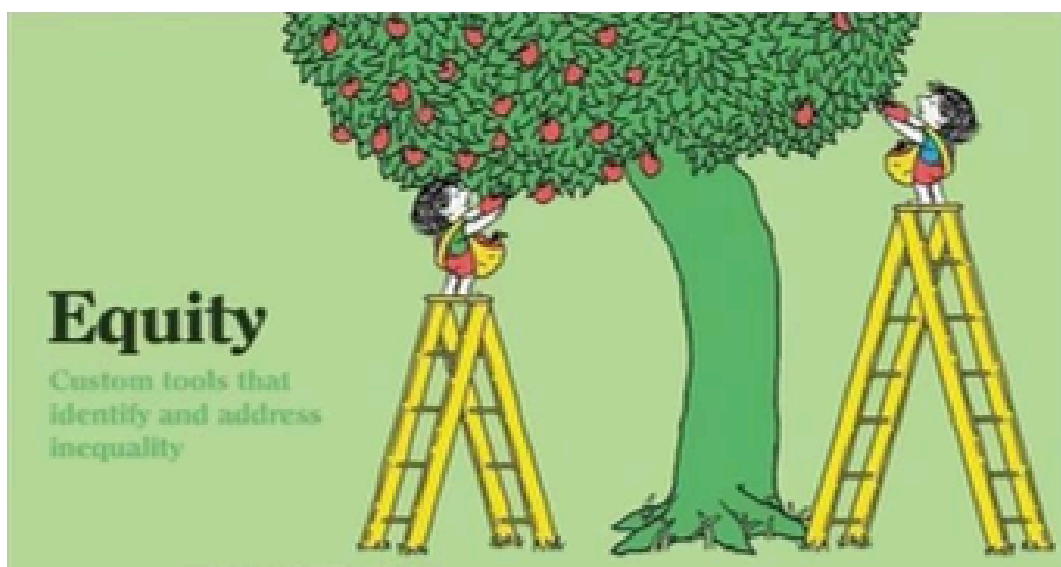
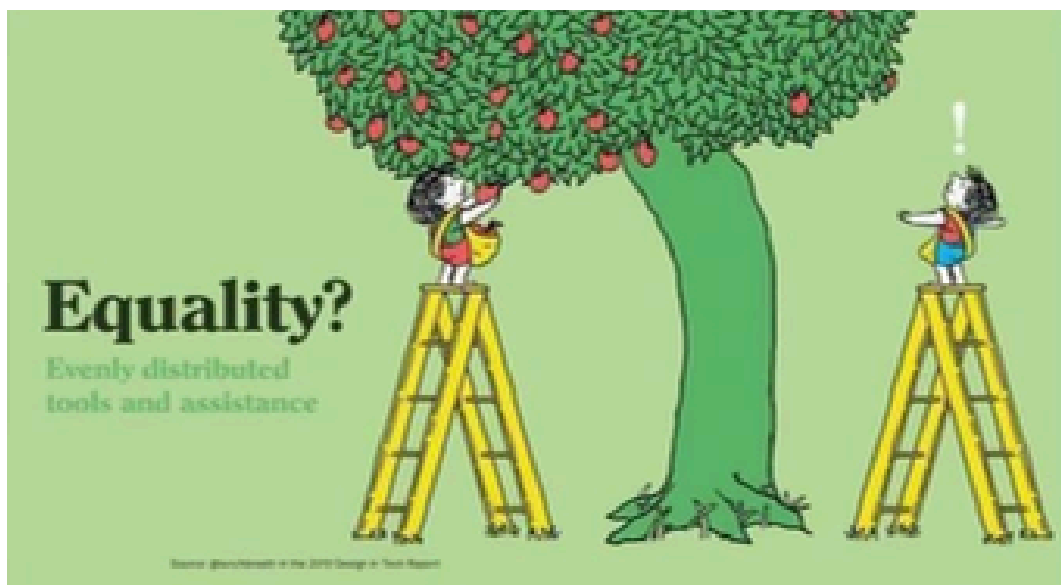
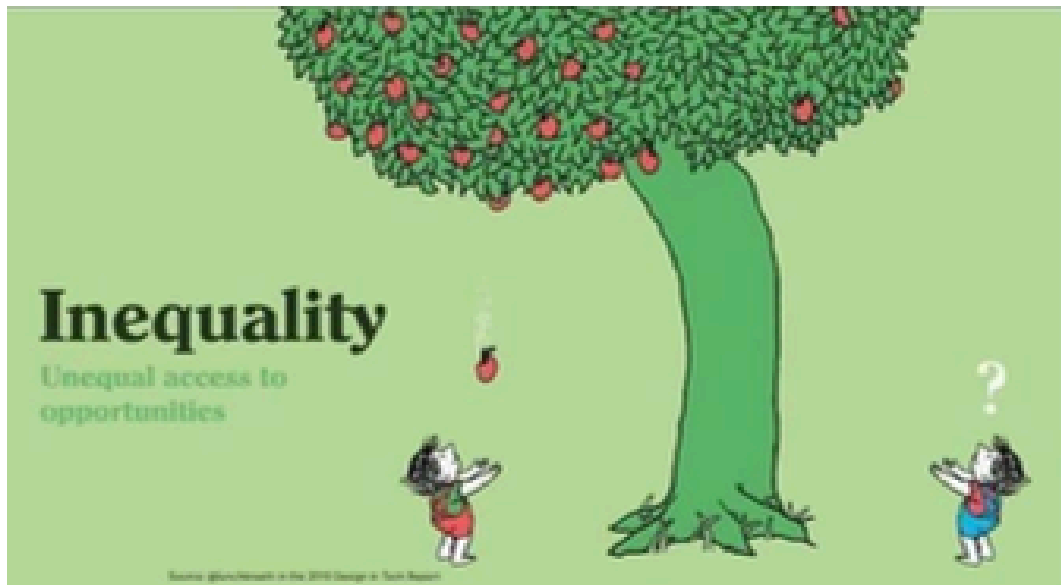
Σενάριο 4: Δίκαιο ή άδικο

Βήμα 5- Εκτυπώστε και μοιράστε στα παιδιά ώστε να ζωγραφίσουν τι είναι equity

Σενάριο 4: Δίκαιο ή άδικο

Βήμα 5- Εκτυπώστε και δείξτε στην τάξη

Σενάριο 5: Ίδια ή διαφορετικά

Εκτυπώστε και μοιράστε στα παιδιά για να ζωγραφίσουν γυναίκες ή άντρες μέσα στις στολές

1. _____

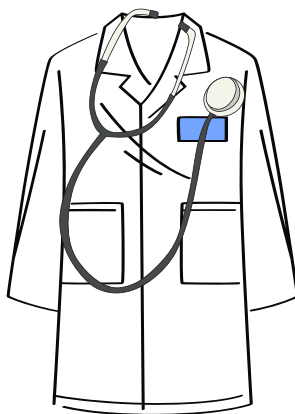
2. _____

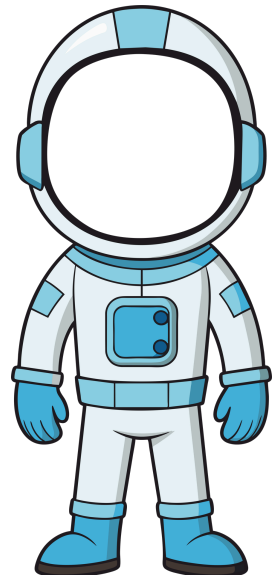
3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

Σενάριο 5: Ίδια ή διαφορετικά

Εκτυπώστε και μοιράστε στα παιδιά για να ζωγραφίσουν γυναίκες ή άντρες στα αντίστοιχα επαγγέλματα ή δραστηριότητες

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

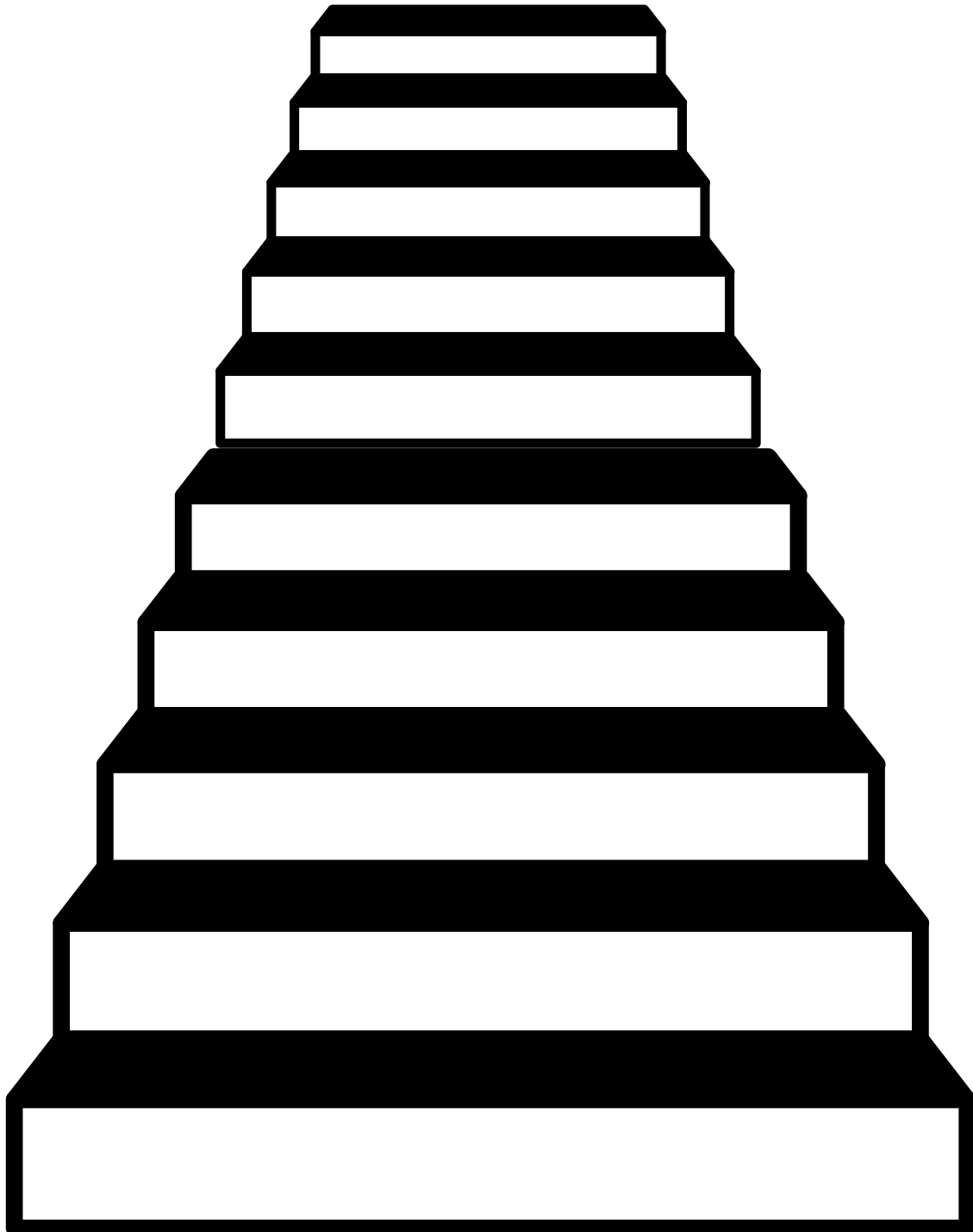
5. _____

6. _____

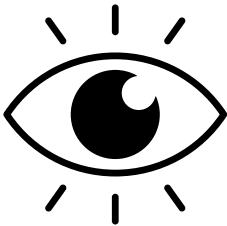
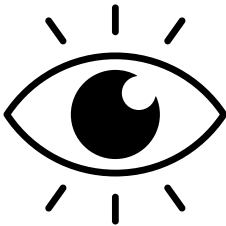
Σενάριο 6: Η δύναμη της συνεργασίας

Βήμα 3,4- Εκτυπώστε και μοιράστε στους/ις/α μαθητές/ριες/ά ώστε να ζωγραφίσουν/γράψουν

Σενάριο 8: Ανοίγουμε κεραίες

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

 Μιλάω	 Μιλάω
 Ακούω	 Ακούω
 Βλέπω	 Βλέπω

Σενάριο 8: Ανοίγουμε κεραίες

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού Α4

Ένα παιδί κάθεται μόνο του στο διάλειμμα

Κάποια παιδιά κοροϊδεύουν έναν συμμαθητή

Ένα παιδί έπεσε στην αυλή

Ένα παιδί έχασε το βιβλίο του και το ψάχνει

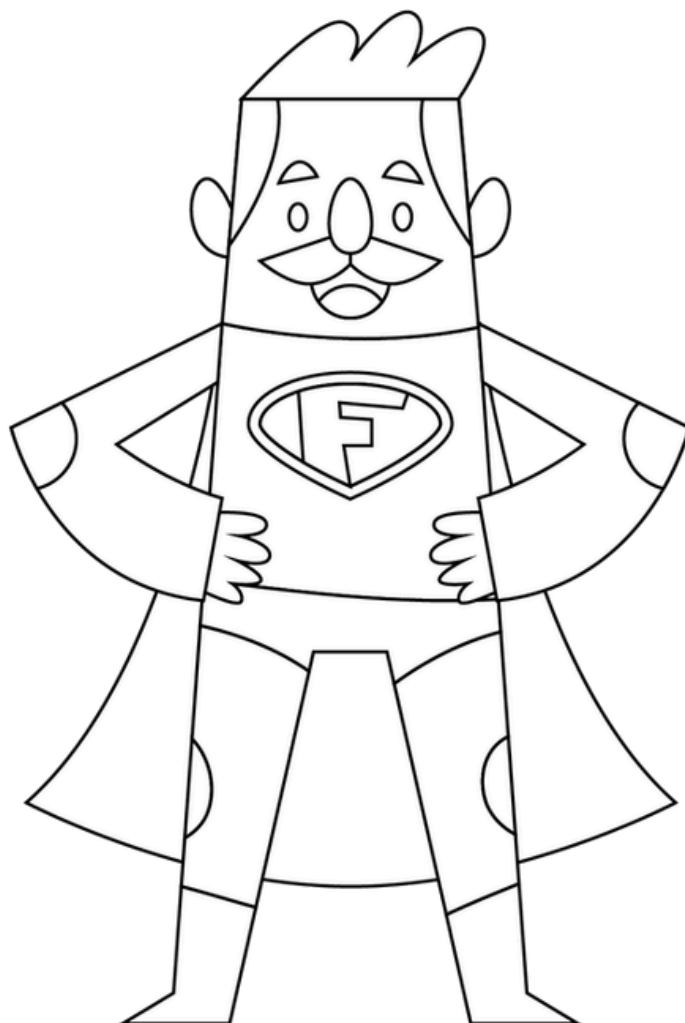
Δύο παιδιά τσακώνονται για το ποιο θα πάρει το μαρκαδόρο

Ένα παιδί κλαίει γιατί του έσπασαν την κασετίνα του

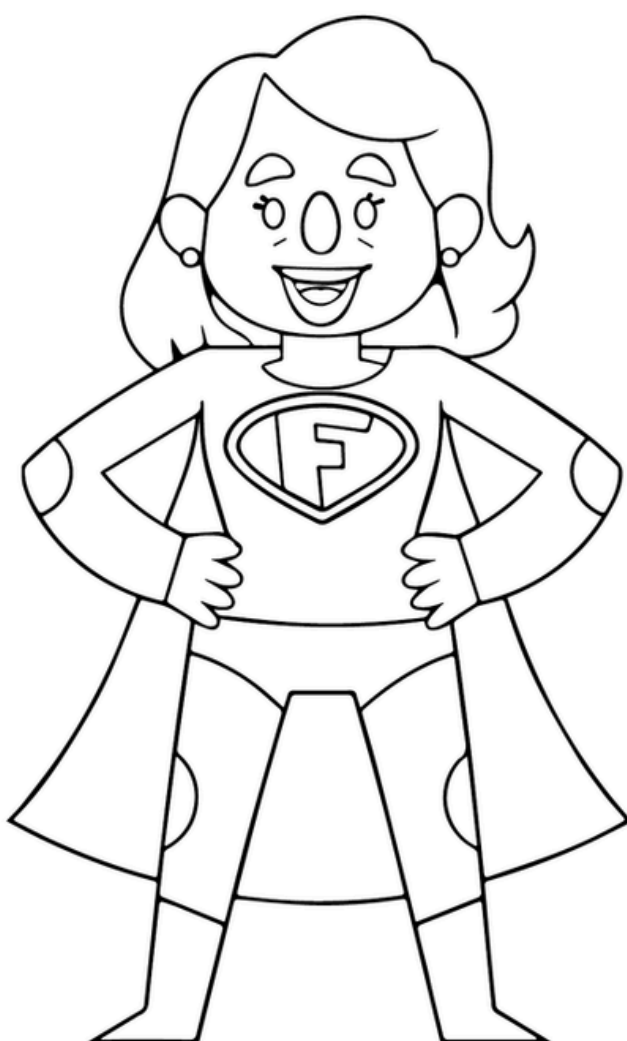
Σενάριο 9: Γιαγιάδες και παππούδες σούπερ ήρωες

Ζωγραφίστε / γράψτε γύρω του τις σούπερ δυνάμεις του

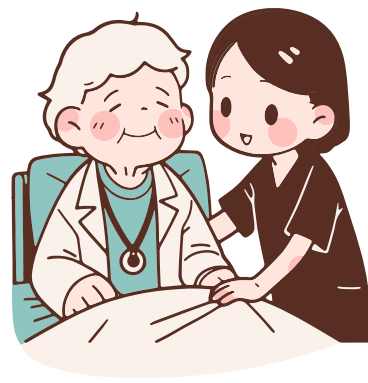
Σενάριο 9: Γιαγιάδες και παππούδες σούπερ ήρωες

Ζωγραφίστε / γράψτε γύρω της τις σούπερ δυνάμεις της

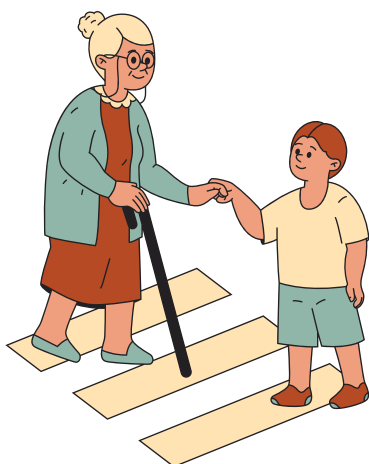
Σενάριο 10: Ομάδα CAREαίες

Εκτυπώστε 2,3 φορές εικόνες από την γειτονιά

Σενάριο 10: Ομάδα CAREαίες

Εκτυπώστε 2,3 φορές εικόνες από την γειτονιά

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟ- ΤΑΞΕΙΣ Δ'-ΣΤ'

Εκτυπώστε και δείξτε την αφίσα στην τάξη

ΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ

ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ **ΕΙΝΑΙ:**

ΚΑΙ ΜΗΝ ΑΦΗΣΕΙΣ ΚΑΝΕΝΑΝ ΝΑ ΣΟΥ
ΠΕΙ ΤΟ ΑΝΤΙΘΕΤΟ.

Εκτυπώστε και δείξτε την αφίσα στην τάξη

ΤΑ ΑΓΟΡΙΑ

ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ

ΕΥΑΙΣΘΗΤΑ

ΣΤΟΡΓΙΚΑ

ΣΙΩΠΗΛΑ

ΓΛΥΚΑ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΑ

ΦΟΒΙΣΜΕΝΑ

ΦΙΛΙΚΑ

ΟΜΟΡΦΑ

ΚΑΙ ΜΗΝ ΑΦΗΣΕΙΣ ΚΑΝΕΝΑΝ ΝΑ ΣΟΥ
ΠΕΙ ΤΟ ΑΝΤΙΘΕΤΟ.

Εκτυπώστε και δείξτε την αφίσα στην τάξη

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Χαι-φάιβ

Αγκαλιά

Γροθιά

Χαιρετάω

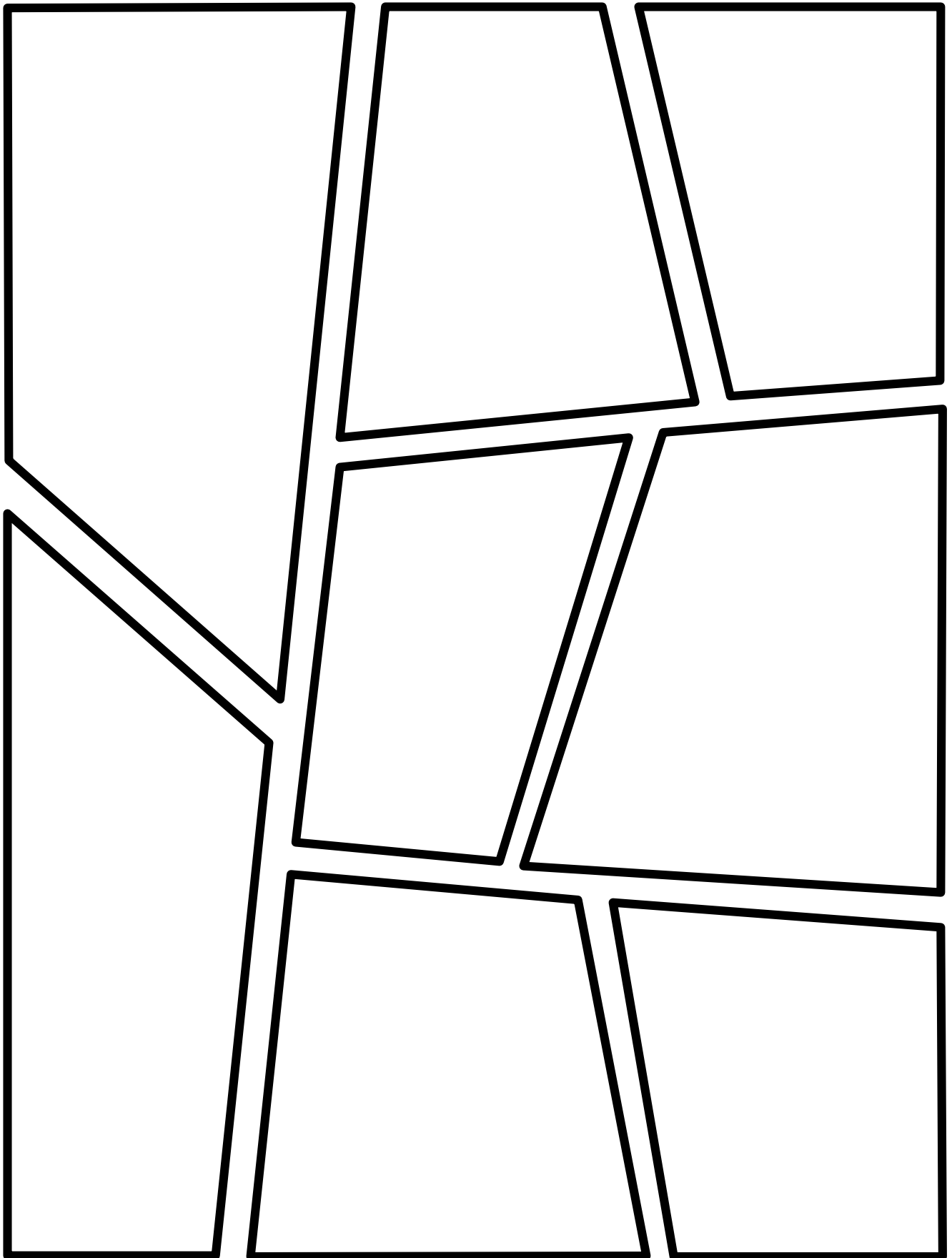
ΟΧΙ

Δε θέλω χαιρετισμό.

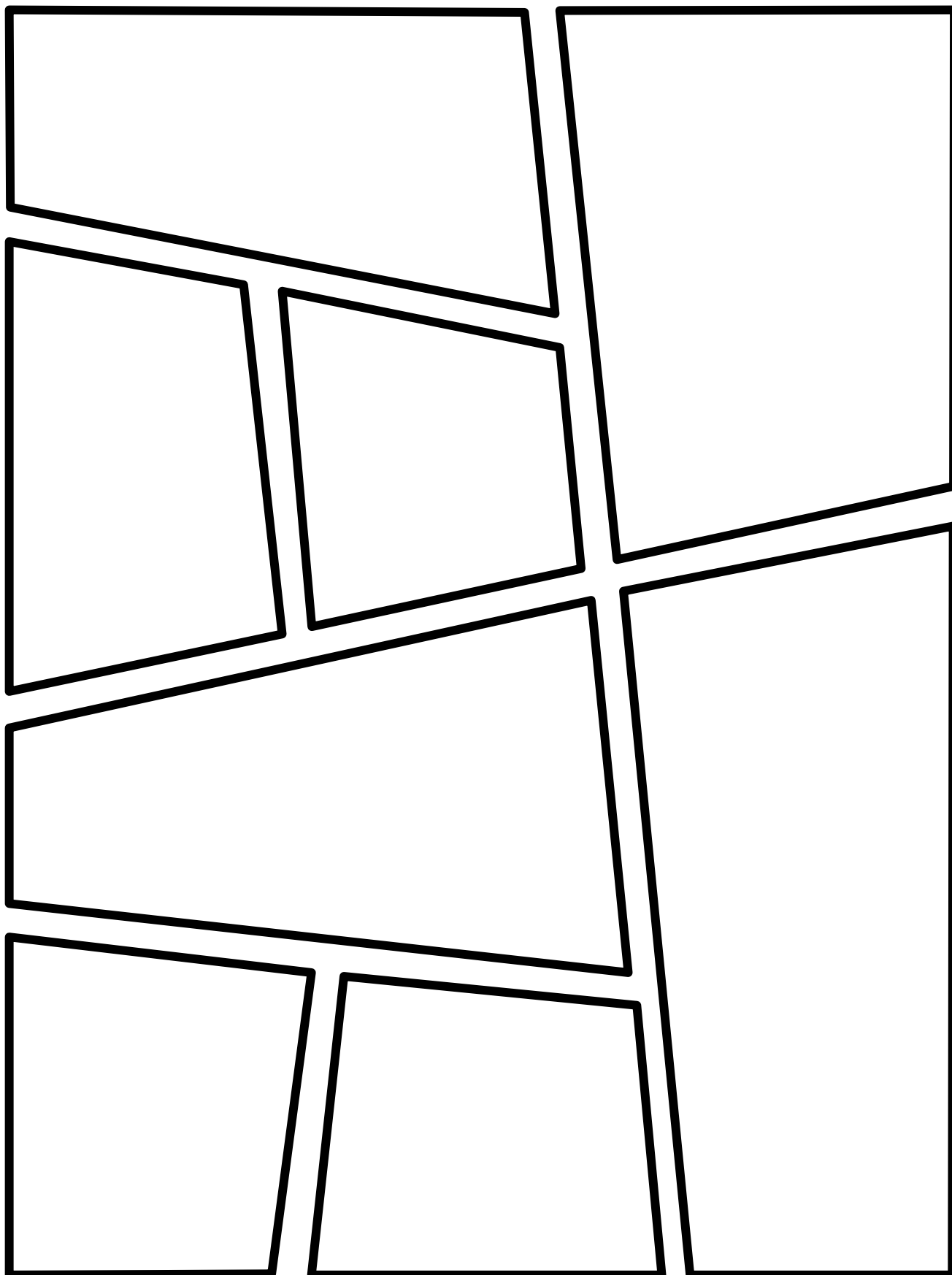
Σενάριο 3: Όταν κάποιος μένει έξω από την ομάδα

Εκτυπώστε και μοιράστε στα παιδιά για να σχεδιάσουν το comic τους

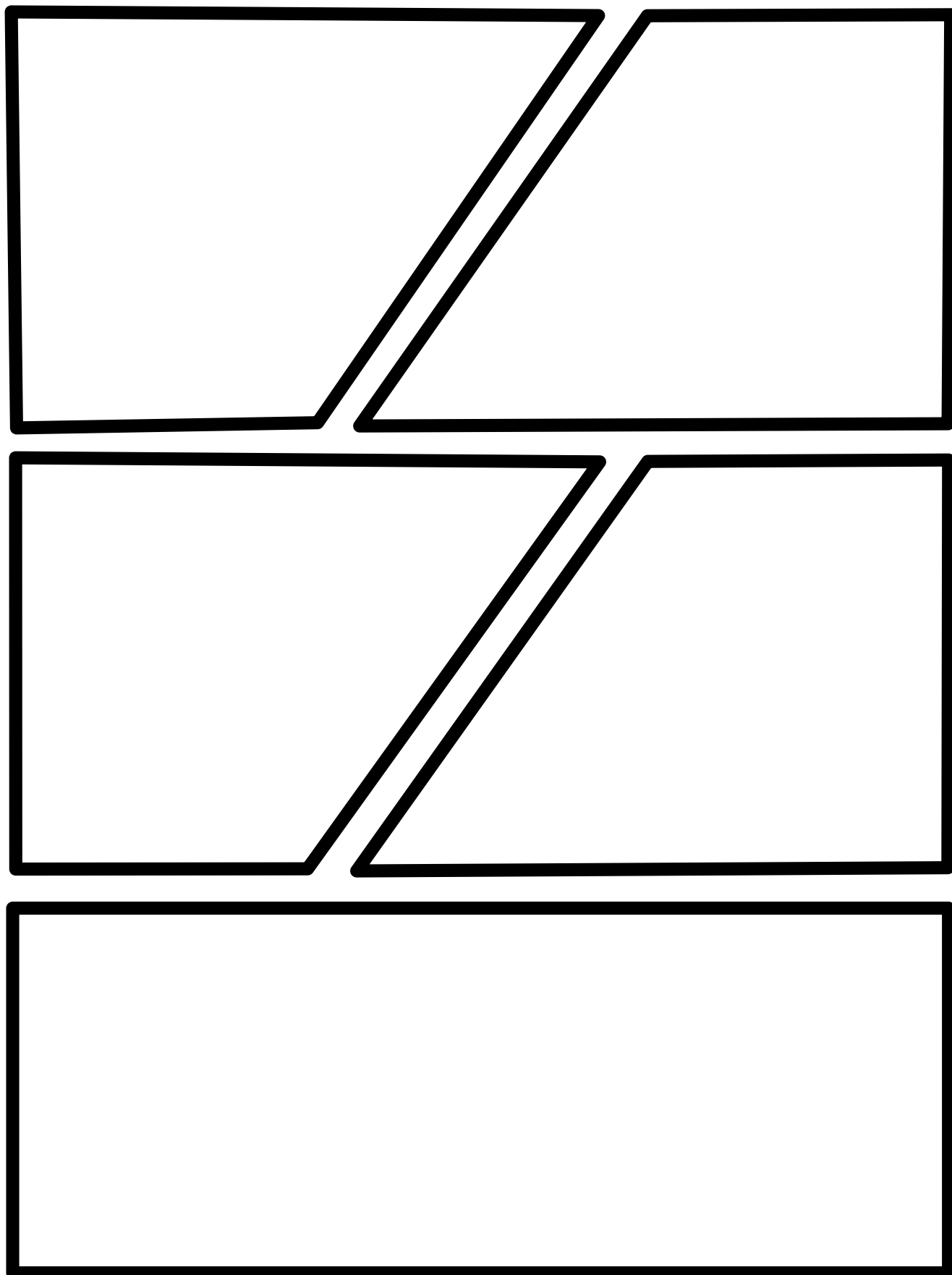
Σενάριο 3: Όταν κάποιος μένει έξω από την ομάδα

Εκτυπώστε και μοιράστε στα παιδιά για να σχεδιάσουν το comic τους

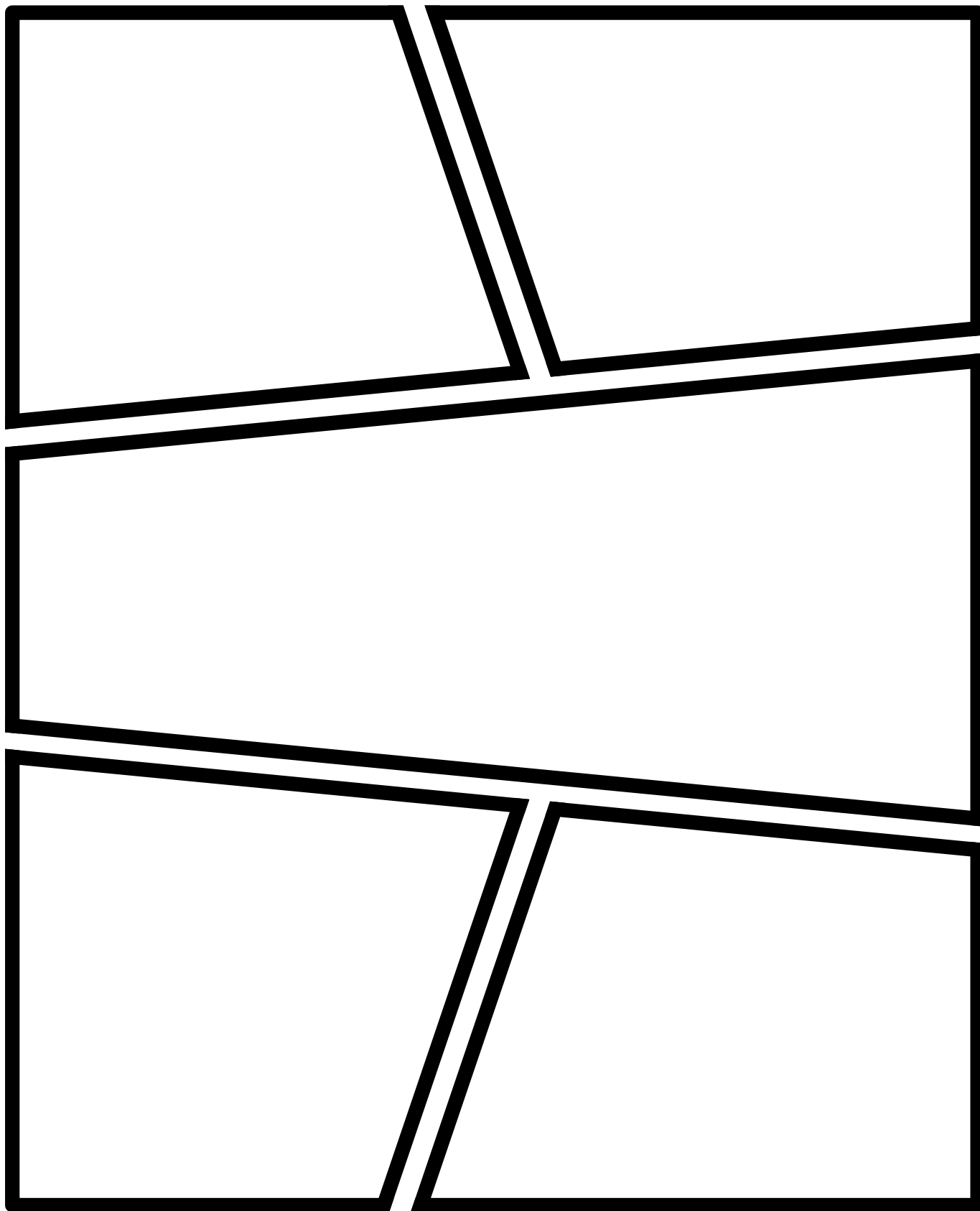
Σενάριο 3: Όταν κάποιος μένει έξω από την ομάδα

Εκτυπώστε και μοιράστε στα παιδιά για να σχεδιάσουν το comic τους

Σενάριο 3: Όταν κάποιος μένει έξω από την ομάδα

Εκτυπώστε και μοιράστε στα παιδιά για να σχεδιάσουν το comic τους

Σενάριο 8: Οι CAREαίες της γειτονιάς

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού Α4

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑΡΧΗΣ

ΓΙΑΓΙΑ

ΜΑΜΑ

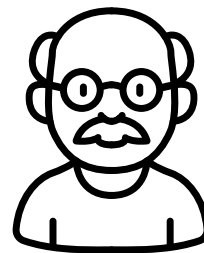
ΠΑΙΔΙ

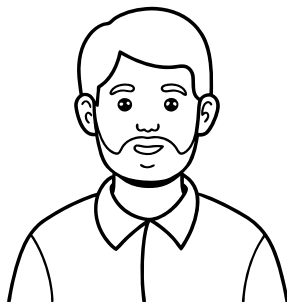
ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΣ

ΠΑΠΠΟΥΣ

ΜΠΑΜΠΑΣ

ΔΑΣΚΑΛΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Σενάριο 1: Στερεότυπα και κοινωνικοί ρόλοι

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

1

Τα αγόρια δεν κλαίνει

2

Το πιο σημαντικό για τις γυναίκες
είναι να γίνουν μητέρες

3

Οι ηλικιωμένοι δεν μπορούν να
μάθουν νέα πράγματα

4

Ένας άντρας δεν πρέπει να φοβάται.

5

Τα κορίτσια δεν είναι καλές
στα μαθηματικά

6

Όλοι μπορούν να εξελιχθούν
ανεξαρτήτως ηλικίας

Σενάριο 1: Στερεότυπα και κοινωνικοί ρόλοι

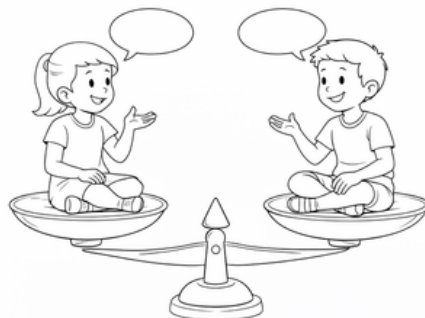
Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

7

Οι ηλικιωμένες γυναίκες μαγειρεύουν καλύτερα

8

Η γνώμη ενός ατόμου έχει αξία ανεξάρτητα από το φύλο ή την ηλικία του

9

Οι ηλικιωμένοι δεν ξέρουν από τεχνολογία

10

Η καταπολέμηση της βίας αφορά μόνο στους νέους και νέες

Σενάριο 1: Στερεότυπα και κοινωνικοί ρόλοι

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

1

Μια γυναίκα άνω των 65
θέλει να ταξιδέψει μόνη της,
αλλά η οικογένειά της της λέει
ότι στην ηλικία της είναι
επικίνδυνο

2

Ένας μαθητής θέλει να
σπουδάσει νηπιαγωγός αλλά
η οικογένειά του διαφωνεί
γιατί είναι αγόρι

3

Μια μαθήτρια θέλει να
σπουδάσει πληροφορική
αλλά οι συμμαθητές της την
κοροϊδεύουν ότι δεν είναι
ικανή

4

Ένας ηλικιωμένος άντρας δεν
ζητάει βοήθεια γιατί πιστεύει
ότι δεν είναι “σωστό” για
τους άνδρες να δείχνουν
αδύναμοι

5

Μια γυναίκα που μιλά
δυναμικά και έχει άποψη σε
μια συζήτηση χαρακτηρίζεται
“υπερβολική”

6

Ένας άντρας που ζητά
ψυχολογική υποστήριξη τον
κοροϊδεύουν οι φίλοι του

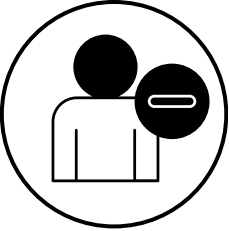
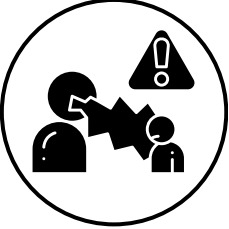
Σενάριο 1: Στερεότυπα και κοινωνικοί ρόλοι

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

2 Ηλικιακό στερεότυπο	3 Έμφυλο στερεότυπο επαγγελματιών
1 Έμφυλο στερεότυπο ικανοτήτων	1 Στερεότυπο τοξικής αρρενωπότητας
2 Έμφυλο στερεότυπο για χαρακτήρα	3 Έμφυλο στερεότυπο για την αντοχή των ανδρών

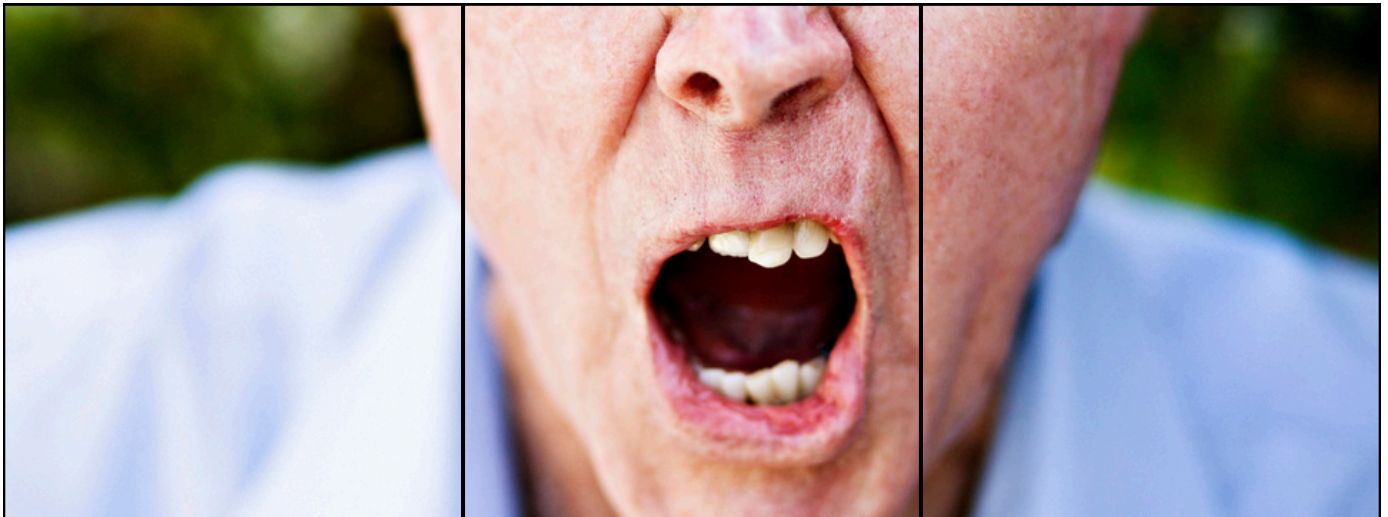
Σενάριο 3: Mission: Σπάμε τους μύθους για τη βία

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

1 Βία υπάρχει μόνο όταν κάποιος χτυπάει κάποιον άλλο. Σωστό Λάθος	2 Η κοροϊδία μπορεί να πληγώσει κάποιον Σωστό Λάθος
3 Αν κάποιος δεν αντιδρά όταν τον κοροϊδεύουν, σημαίνει ότι δεν τον ενοχλεί Σωστό Λάθος	4 Η βία μπορεί να συμβεί και ανάμεσα σε φίλους Σωστό Λάθος
5 Η λεκτική βία δεν είναι πραγματική βία Σωστό Λάθος	6 Οι ηλικιωμένες γυναίκες αποτελούν συχνά αόρατα θύματα βίας Σωστό Λάθος

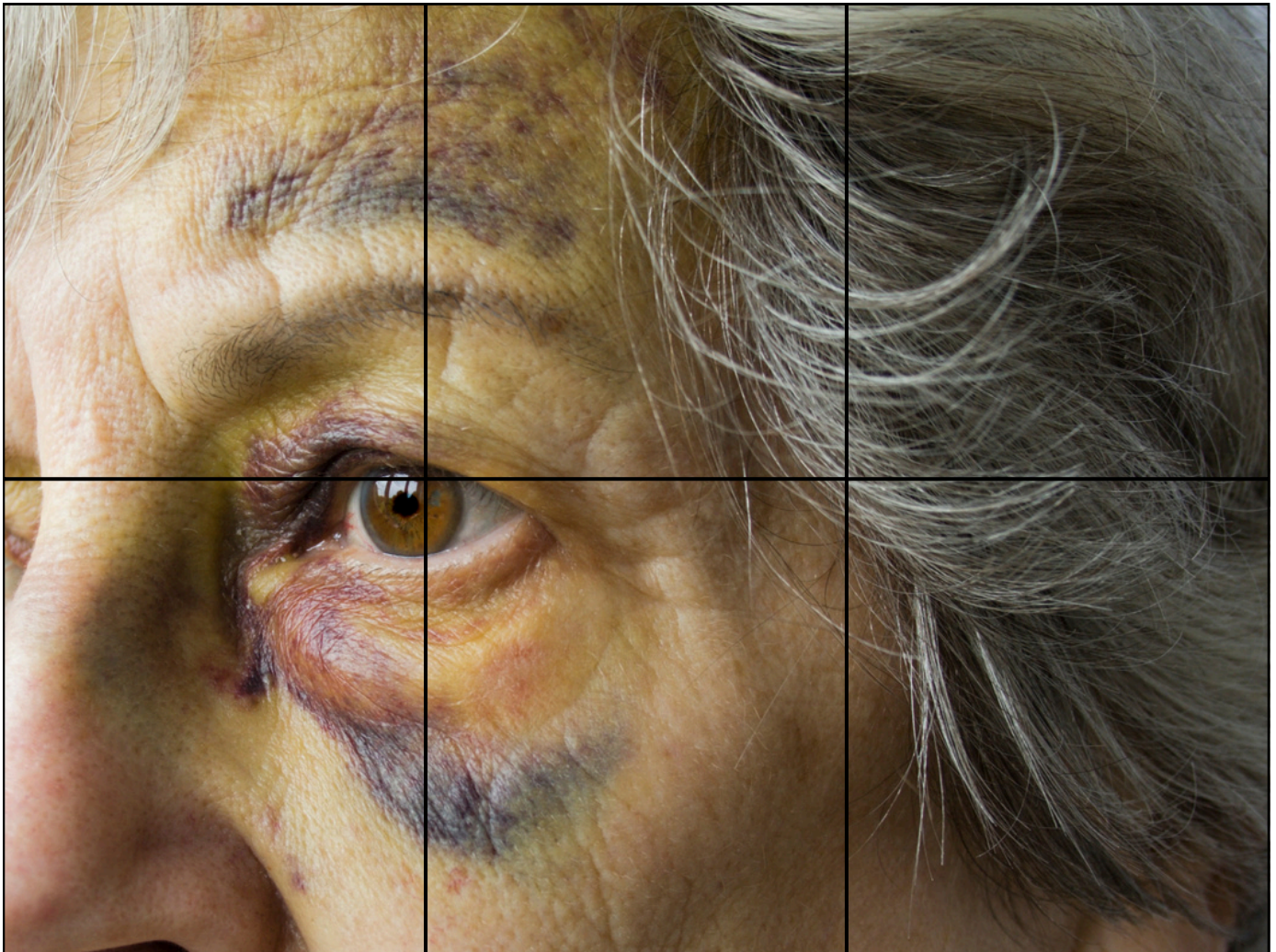
Σενάριο 3: Mission: Σπάμε τους μύθους για τη βία

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

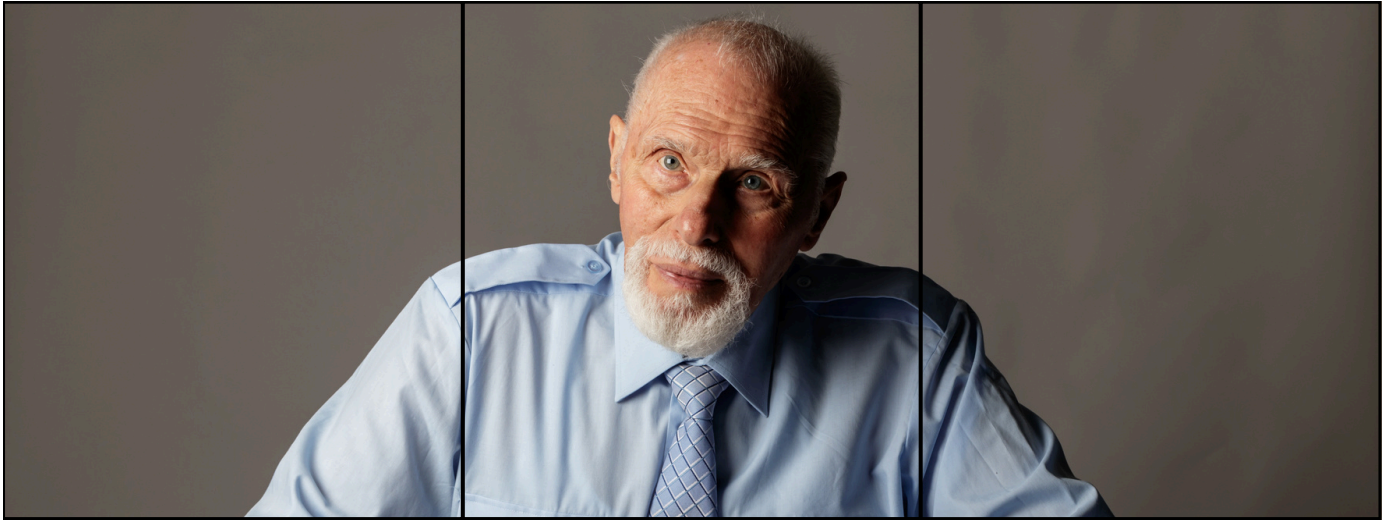
Σενάριο 3: Mission: Σπάμε τους μύθους για τη βία

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

Σενάριο 3: Mission: Σπάμε τους μύθους για τη βία

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

Σενάριο 3: Mission: Σπάμε τους μύθους για τη βία

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

1 Πόσες γυναίκες στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν βιώσει κάποια μορφή βίας (σωματική ή σεξουαλική) στη ζωή τους; ☐ A. 1 στις 10 ☐ B. 1 στις 3 ☐ Γ. 1 στις 2	2 Πόσες γυναίκες έχουν βιώσει σεξουαλική βία στην Ευρώπη; ☐ A. 1 στις 8 ☐ B. 1 στις 20 ☐ Γ. 1 στις 50
3 Πόσοι άνθρωποι άνω των 60 ετών βιώνουν κάποια μορφή κακοποίησης παγκοσμίως; ☐ A. 1 στους 20 ☐ B. 1 στους 6 ☐ Γ. 1 στους 3	4 Πόσες γυναίκες άνω των 65 ετών έχουν υποστεί βία από το σύντροφό τους; ☐ A. 1 στους 20 ☐ B. 1 στους 8 ☐ Γ. 1 στους 3
5 Πόσες γυναίκες άνω των 65 ετών βίωσαν κακοποίηση/ σεξουαλική παρενόχληση στον εργασιακό τους χώρο; ☐ A. 1 στις 5 ☐ B. 1 στις 20 ☐ Γ. 1 στις 30	6 Πόσες γυναίκες άνω των 65 ετών που βίωσαν κάποιο περιστατικό δεν μίλησαν σε κανέναν; ☐ A. 1 στις 5 ☐ B. 1 στις 3 ☐ Γ. 1 στις 10

Σενάριο 3: Mission: Σπάμε τους μύθους για τη βία

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

1 = Α, 2 = Β, 3 = Γ, 4 = Δ, 5 = Ε, 6 = Ζ, 7 = Η, 8 = Θ, 9 = Ι, 10 = Κ, 11 = Λ, 12 = Μ, 13 = Ν
14 = Ξ, 15 = Ο, 16 = Π, 17 = Ρ, 18 = Σ, 19 = Τ, 20 = Υ, 21 = Φ, 22 = Χ, 23 = Ψ, 24 = Ω

1-13-15-9-3-15-20-13-5
10-5-17-1-9-5-18
3-9-1
13-1
18-19-1-13-1-14-1-19-7-18-15-20-13-5
19-7
2-9-1

1 = Α, 2 = Β, 3 = Γ, 4 = Δ, 5 = Ε, 6 = Ζ, 7 = Η, 8 = Θ, 9 = Ι, 10 = Κ, 11 = Λ, 12 = Μ, 13 = Ν
14 = Ξ, 15 = Ο, 16 = Π, 17 = Ρ, 18 = Σ, 19 = Τ, 20 = Υ, 21 = Φ, 22 = Χ, 23 = Ψ, 24 = Ω

1-13-15-9-3-15-20-13-5
10-5-17-1-9-5-18
3-9-1
13-1
18-19-1-13-1-14-1-19-7-18-15-20-13-5
19-7
2-9-1

1 = Α, 2 = Β, 3 = Γ, 4 = Δ, 5 = Ε, 6 = Ζ, 7 = Η, 8 = Θ, 9 = Ι, 10 = Κ, 11 = Λ, 12 = Μ, 13 = Ν
14 = Ξ, 15 = Ο, 16 = Π, 17 = Ρ, 18 = Σ, 19 = Τ, 20 = Υ, 21 = Φ, 22 = Χ, 23 = Ψ, 24 = Ω

1-13-15-9-3-15-20-13-5
10-5-17-1-9-5-18
3-9-1
13-1
18-19-1-13-1-14-1-19-7-18-15-20-13-5
19-7
2-9-1

Σενάριο 4: Mission: Βρες τα αόρατα σημάδια

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

1 Αν με αγαπούσες, θα μου έδειχνες το κινητό σου	2 Δεν θέλω να κάνεις παρέα με αυτούς
3 Μη φοράς αυτό το ρούχο όταν βγαίνεις χωρίς εμένα	4 Δεν μπορείς να τα καταφέρεις χωρίς εμένα
5 Πάχυνες	6 Θέλεις βοήθεια ή προτιμάς να το κάνεις εσύ;
7 Δεν πειράζει, όλοι κάνουμε λάθη	8 Θέλω να ξέρω πάντα που βρίσκεσαι
9 Μη μιλάς αν δε συμφωνείς μαζί μου	10 Χαζό είσαι;
11 Η γνώμη σου είναι σημαντική για μένα	12 Ξεκούτιανες
13 Χαίρομαι που μοιράστηκες την εμπειρία σου	14 Μην μπλέκεσαι με αυτά, δεν είναι για την ηλικία σου
15 Τι ξέρεις εσύ από αυτά; Γέρασες	16 Στην ηλικία σου πρέπει απλώς να ξεκουράζεσαι
17 Αν χρειαστείς κάτι, πες μου	18 Πώς έγινες έτσι σαν λατέρνα;
19 Μπορούμε να το συζητήσουμε και να βρούμε μια λύση	20 Αν κουραστείς, μπορούμε να κάνουμε ένα διάλειμμα

Σενάριο 4: Mission: Βρες τα αόρατα σημάδια

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

Αλέξης

Πού είσαι;

Μαρία

Με τη φίλη μου για καφέ

Αλέξης

Γιατί δεν μου έστειλες πριν; Θέλω να ξέρω πάντα πού βρίσκεσαι.

Μαρία

Δεν σκέφτηκα ότι χρειάζεται.

Αλέξης

Και γιατί βγήκες με αυτή; Δεν θέλω να κάνεις παρέα μαζί της.

Μαρία

Είναι φίλη μου από το σχολείο.

Αλέξης

Επίσης αυτό το ρούχο που φοράς δεν μου αρέσει.
Μην το ξαναφορέσεις όταν βγαίνεις χωρίς εμένα.

Μαρία

Γιατί το λες αυτό;

Αλέξης

Αν με αγαπούσες θα μου έδειχνες το κινητό σου για να δω με ποιους μιλάς.

Μαρία

Δεν μου φαίνεται σωστό.

Αλέξης

Πάντα υπερβάλλεις. Δεν μπορείς να τα καταφέρεις χωρίς εμένα.

Σενάριο 4: Mission: Βρες τα αόρατα σημάδια

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

Γιαγιά

Σκέφτομαι να πάω αύριο μια βόλτα στο πάρκο με τη φίλη μου την Τόνια

Εγγονός

Πάλι έξω θέλεις να βγεις; Στην ηλικία σου πρέπει να ξεκουράζεσαι

Γιαγιά

Μου κάνει καλό να βλέπω φίλους

Εγγονός

Θα σου πω εγώ τι είναι καλύτερο...Να κάτσεις σπίτι να μαγειρέψεις κάτι

Γιαγιά

Μα έχω μαγειρέψει. Έλεγα να πάρω αργότερα και την Μαρία στο νίβερ να δω τα δισέγγονα

Εγγονός

Άσε, αυτά είναι πολύ δύσκολα για σένα. Δεν θα τα καταφέρεις

Γιαγιά

Θα ήθελα να δοκιμάσω. Η Μαρία μου εξήγησε το πως...

Εγγονός

Αν μπερδευτείς μην έρθεις μετά να μου ζητάς βοήθεια...

Σενάριο 4: Mission: Βρες τα αόρατα σημάδια

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

Ελένη (65+)

Σκέφτομαι να πάω αύριο στο κέντρο της πόλης να δω έναν φίλο

Κώστας

Μόνη σου; Δεν είναι καλή ιδέα

Ελένη

Γιατί; Έχω ξαναπάει πολλές φορές

Κώστας

Ναι, αλλά τελευταία ξεχνάς πράγματα. Μπορεί να μπερδευτείς

Ελένη

Δεν νομίζω ότι έχω πρόβλημα

Κώστας

Καλύτερα να με ρωτάς πρώτα πριν κανονίσεις κάτι

Ελένη

Εντάξει...

Κώστας

Και ποιος είναι αυτός ο φίλος; Τον ξέρω; Πρόσεχε μη σου φάει τίποτα χρήματα...

Ελένη

Γνωριζόμαστε χρόνια. Δεν έχει ανάγκη από τα χρήματά μου

Κώστας

Μάλιστα... Όπως και να έχει μη πάρεις πολλά. Δεν είμαστε για έξοδα τώρα.

Σενάριο 4: Mission: Βρες τα αόρατα σημάδια

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

Σενάριο 4: Mission: Βρες τα αόρατα σημάδια

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

ΛΕΚΤΙΚΗ ΒΙΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΒΙΑ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΑ	ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΒΙΑ
ΘΕΣΜΙΚΗ / ΚΡΑΤΙΚΗ ΒΙΑ	ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΒΙΑ

Προσβολές	Κοροϊδία
Υποτιμητικά σχόλια που πληγώνουν ή προσβάλουν ένα άτομο	Έλεγχος
Απειλές ή χειραγώγηση που κάνουν ένα άτομο να νιώθει φόβο ή εξάρτηση	Έλεγχος των οικονομικών πόρων ενός ατόμου ή περιορισμός της πρόσβασης στα χρήματά του
Παρενόχληση	Απειλές ή προσβολές μέσω διαδικτύου ή κοινωνικών δικτύων
Όταν θεσμοί ή δημόσιες υπηρεσίες αγνοούν, υποτιμούν ή δεν προστατεύουν επαρκώς ένα άτομο	Βία που επηρεάζει άτομα τα οποία αντιμετωπίζουν περισσότερες από μία μορφές διάκρισης (π.χ. φύλο, ηλικία, αναπηρία, καταγωγή).

Σενάριο 5: Δίνοντας φωνή- Σπάζοντας τη σιωπή

Εκτυπώστε το template για κάθε ομάδα σε 1 όψη χαρτιού A4

Τίτλος podcast (σύντομος catsy τίτλος):

.....
Ποιο είναι ακριβώς το θέμα του επεισοδίου; (μέσα σε μια δυο προτάσεις)

.....
Ρόλοι (παρουσιαστής, προσκεκλημένοι, ειδικοί)

.....
Εισαγωγή (Ο/Η/Το παρουσιαστής/ρια/ό εξηγεί το θέμα του επεισοδίου):

Σήμερα μιλάμε για.....

Εισαγωγή στον/ην/ο προσκεκλημένο/η (ο/η/το παρουσιαστής/ρια/ό συστήνει):

Ο/Η/Το θα μας μιλήσει για

Ερώτηση 1 προς τον/ην/ο προσκεκλημένο/η:

Ας περάσουμε λοιπόν στο θέμα μας.....

Απάντηση 1:

.....
Σχολιασμός απάντησης 1 και Ερώτηση 2:

.....
Όμοια για Ερώτηση 3,4, κτλ

.....
Ένα σημαντικό μήνυμα προς τους ακροατές:

.....
Κλείσιμο podcast από τον/ην/ο παρουσιαστή/ρια/ό

Σενάριο 5: Δίνοντας φωνή- Σπάζοντας τη σιωπή

Ενδεικτικά στοιχεία από την έρευνα Αόρατες 60+ όπως παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα του έργου. Για περισσότερα πατήστε στο κουμπί στο κάτω μέρος της ιστοσελίδας.

Η βία στις γυναίκες 60+ είναι υπαρκτή

6 ΣΤΙΣ 10

γυναίκες 60+

έχουν υποστεί κάποιες μορφές κακοποίησης σε κάποια χρονική στιγμή της ενήλικης ζωής τους.

μορφή βίας: οποιαδήποτε συχνότητα: επαναλαμβανόμενη

Πηγή: Έρευνα "Αόρατες 60+, People Behind

43%

Η βία συνέβη εντός του οικογενειακού περιβάλλοντος και προήλθε από κάποιον σύντροφο (νυν ή πρώην)

20%

βίωσε την κακοποίηση / σεξουαλική παρενόχληση στο εργασιακό περιβάλλον

Πηγή: Έρευνα "Αόρατες 60+, People Behind

ΨΗΦΙΑΚΑ ΚΑΙ ΔΟΜΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΘΥΜΑΤΩΝ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ 60+

Στάση και στερεότυπα των στελεχών

υποτίμηση σε αποφάσεις ζωής, άρνηση παροχής νομικών υπηρεσιών, άρνηση εξυπηρέτησης σε τράπεζες

Οικονομική κακοποίηση

άγνοια χρήσης ATM, e-banking με αποτέλεσμα την ενίσχυση της πιθανότητας κακοποίησης από συγγενείς / φροντιστές

Ψηφιακή απομόνωση

ενίσχυση ευαλωτότητας γυναικών 60+ που δεν γνωρίζουν πώς να αναζητήσουν υποστήριξη

Ψηφιακός αναλφαριθμητισμός

ενίσχυση ευαλωτότητας γυναικών 60+ που δεν έχουν ψηφιακές δεξιότητες - κοινωνική απομόνωση

Η βία στις γυναίκες 60+ παραμένει αόρατη

Οι γυναίκες 60+ δεν αποκαλύπτουν την κακοποίηση, λόγω ντροπής, φόβου κοινωνικού στίγματος και εσωτερικεύσης της κακοποίησης ως αναμενόμενης.

Διστάζουν να ομολογήσουν τη βία σε θεσμικά ανώτερα όργανα κυρίως λόγω φόβου, ντροπής, πατριαρχικών αντιλήψεων με χαρακτηριστική τη φράση «όλοι οι άντρες είναι έτσι ειδικά όσοι δουλεύουν στο δημόσιο και ειδικά σε υψηλές θέσεις» αλλά και για λόγους έλλειψης εμπιστοσύνης στο σύστημα.

Η έλλειψη εμπιστοσύνης ενισχύεται από την υποτίμηση των περιπτώσεων κακοποίησης από την αστυνομία, τις δικαστικές αρχές και από τα ΜΜΕ.

33%

δεν ανέφερε το περιστατικό κακοποίησης σε κανένα άλλο πρόσωπο

44%

νιώθει ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες δεν είναι προεξοφισμένες για γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας

Πηγή: Έρευνα "Αόρατες 60+, People Behind

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΣΕ ΘΕΣΜΙΚΟ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Συναισθήματα

Φόβος, ντροπή

Πατριαρχικές αντιλήψεις

«όλοι οι άντρες είναι έτσι, ειδικά όσοι δουλεύουν στο δημόσιο και ειδικά σε υψηλές θέσεις»

Έλλειψη εμπιστοσύνης

Δεν πιστεύουν ότι θα τις βοηθήσουν

Υποτίμηση περιπτώσεων

Από την αστυνομία, τις δικαστικές αρχές, τα ΜΜΕ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΙΑ

"Εγκληματικό ζεύγος"

Βία από συζύγους και γιούς (σπανιότερα κόρες)

ανδρική κυριαρχία / πατριαρχικό στερεότυπο

Αντιστροφή
δυναμικής εξουσίας

οι γυναίκες 60+ από φροντιστές των συζύγων και των παιδιών τους, γίνονται θύματα

«Εκεί όπου παρατηρούμε διαφορά είναι στις περιπτώσεις που ο θύτης είναι το παιδί τους. Ο ρόλος της μητέρας, η μητρική αγάπη και τα στερεότυπα δυσκολεύουν την αποκοπή από τη βίαιη σχέση. Δυσκολεύονται να κινηθούν νομικά, ακόμα και αν θέλουν να φύγουν από την κατάσταση αυτή...»

Επαγγελματίας σε Συμβουλευτικό κέντρο

ΜΑΘΗΜΕΝΗ ΑΒΟΗΘΗΣΙΑ

Κακοποιητικές συμπεριφορές εσωτερικεύονται ως «φυσιολογικές» οδηγώντας σε «παθητικότητα» και αίσθηση τελεσιδικού μέλλοντος από τα θύματα

«40 χρόνια γάιδaros, γάιδaros θα απομείνει. Κορίτσι μου, μετά από 40 χρόνια κακοποίησης, δεν πρόκειται να αλλάξει κάτι και εγώ έμαθα πια...».

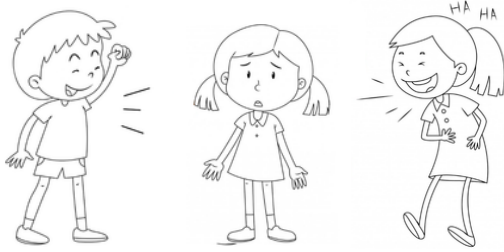
Η ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΟΔΗΓΕΙ ΣΕ ΜΙΑ ΣΕΙΡΑ ΑΠΟ ΨΥΧΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

κατάθλιψη
μεικτή αγχώδη - καταθλιπτική διαταραχή
σωματοποίηση προβλημάτων υγείας
κοινωνική απομόνωση

«Υπάρχουν συνέπειες στην κοινωνική τους ζωή. Κλείνονται μέσα στο σπίτι και χάνουν την αυτονομία τους. Υπάρχει πολύ περισσότερος αριθμός γυναικών άνω των 60 που έχουν πρόβλημα, αλλά δεν το δείχνουν στην επιφάνεια»

Σενάριο 6: Το σχολείο ως Safe Space

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

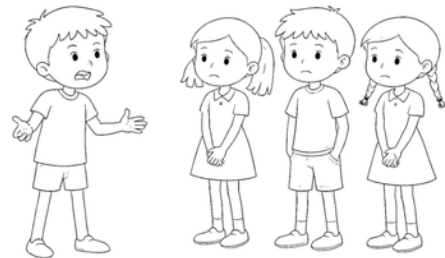
Μια μαθήτρια λέει τη γνώμη της και οι άλλοι γελούν ειρωνικά

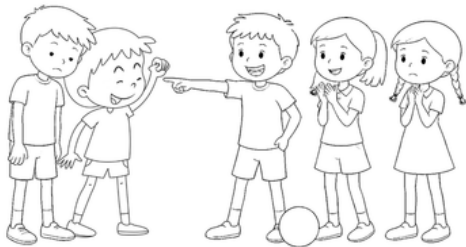
Ένας μαθητής ζητά να μη διαβαστεί δυνατά κάτι προσωπικό που έγραψε και η τάξη το σέβεται

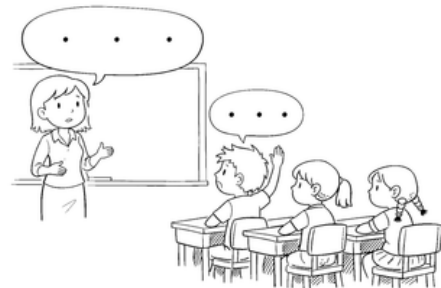
Κάποιοι/ες μαθητές/ριες κοροϊδεύουν ένα συμμαθητή τους για τα ρούχα του

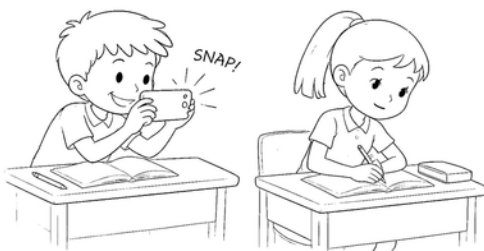
Ένα παιδί λέει ότι νιώθει άβολα με ένα αστείο και τα άλλα σταματούν

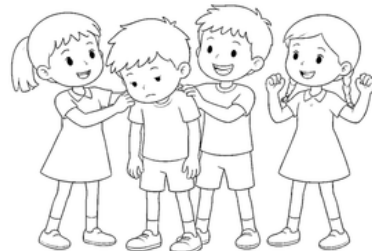
Ένας μαθητής αποκλείεται συστηματικά από ομαδικά παιχνίδια και εργασίες

Η τάξη συζητά μια δύσκολη ιστορία χωρίς να αποκαλύπτονται προσωπικά στοιχεία και χωρίς προσβολές

Κάποιος/α/ο τραβάει κρυφά φωτογραφία συμμαθητή/ριας και τη στέλνει σε άλλους

Μια ομάδα μαθητών/ριών υποστηρίζει έναν/μία συμμαθητή/ρια όταν ακούει προσβλητικό σχόλιο

Σενάριο 6: Το σχολείο ως Safe Space

Εκτυπώστε και κολλήστε τη σήμανση σε 1 όψη χαρτιού A4

Εκτυπώστε και κολλήστε τη σήμανση σε 1 όψη χαρτιού A4

**THIS IS NOT
A SAFE SPACE**

Σενάριο 8: Δημιουργία escape game για την κοινοτική μεθοδολογία

Εκτυπώστε το Template Escape game σε 1 όψη χαρτιού A4

Τίτλος παιχνιδιού:

.....

Μαθησιακοί στόχοι:

.....

Νούμερο/Προφίλ παιχτ@ν και Διάρκεια παιχνιδιού

.....

Εισαγωγή - Βασικό concept παιχνιδιού

.....

Ρόλοι παιχνιδιού (τι ρόλους έχουν οι παίχτ@ς):

.....

Βήμα 1- Γρίφος 1:

.....

Βήμα 2- Γρίφος 2:

.....

Βήμα 3- Γρίφος 3:

.....

Όμοια για επόμενους γρίφους

.....

Κλείσιμο παιχνιδιού και Ανασκόπηση

.....

Υλικά ή εκτυπώσιμα αρχεία που θα χρειαστούν

.....

Ρόλος game-master (αν υπάρχει)

.....

Set up παιχνιδιού

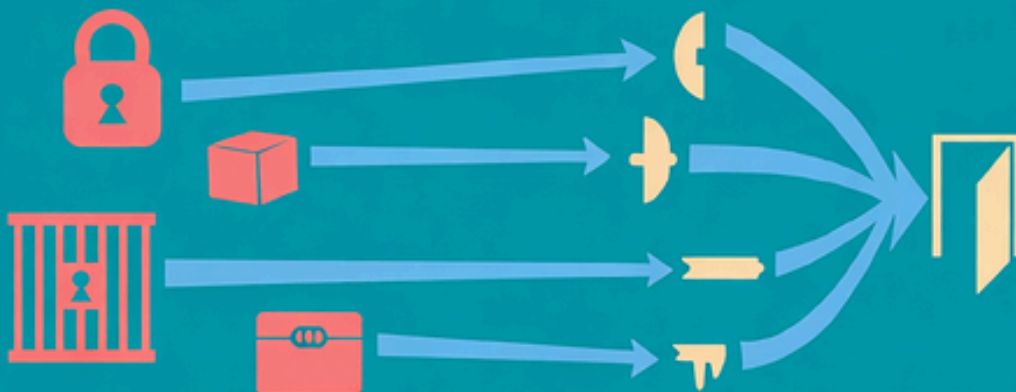
.....

Σχεδιασμός Διαδρομών Γρίφων

ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ- Ο ένας γρίφος οδηγεί στον επόμενο

ΑΝΟΙΧΤΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ- Οι γρίφοι οδηγούν σε στοιχεία για τον τελικό γρίφο

ΠΟΛΥ-ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ- Συνδιασμός των παραπάνω διαδρομών

Παραδείγματα γρίφων

- **Γρίφοι παρατήρησης (Observation puzzles)**

Οι παίκτες χρειάζεται να παρατηρήσουν προσεκτικά τον χώρο, εικόνες ή αντικείμενα για να εντοπίσουν στοιχεία ή μοτίβα.

- **Αναγραμματισμοί (Anagrams)**

Αναδιάταξη γραμμάτων για να προκύψει μια λέξη-κλειδί ή μήνυμα.

- **Κώδικες και κρυπτογράφηση (Codes & Ciphers)**

Μηνύματα που πρέπει να αποκωδικοποιηθούν (π.χ. μορς, αριθμητικοί κώδικες, σύμβολα κτλ)

- **Γρίφοι λογικής (Logic puzzles)**

Απαιτούν συνδυαστική σκέψη και συσχέτιση πληροφοριών για να βρεθεί η λύση.

- **Αντιστοιχίσεις (Matching puzzles)**

Σύνδεση αντικειμένων, συμβόλων ή πληροφοριών μεταξύ τους (π.χ. χρώμα-αριθμός, σύμβολο-γράμμα).

- **Αριθμητικοί γρίφοι (Math puzzles)**

Απλές ή πιο σύνθετες πράξεις που οδηγούν σε έναν αριθμό-κλειδί.

- **Γρίφοι φυσικής αλληλεπίδρασης (Physical puzzles)**

Χρήση αντικειμένων (π.χ. κλειδαριές, κουτιά, μηχανισμοί) που απαιτούν πρακτική δοκιμή και χειρισμό.

- **Γρίφοι αφήγησης (Narrative puzzles)**

Συνδέονται με την ιστορία και απαιτούν κατανόηση του σεναρίου

- **Γρίφοι αναζήτησης (Hidden object / scavenger puzzles)**

Εύρεση κρυμμένων αντικειμένων ή στοιχείων μέσα στον χώρο.

- **Γρίφοι ακολουθιών (Pattern/Sequence puzzles)**

Αναγνώριση μοτίβων ή σειρών (π.χ. αριθμών, σχημάτων, χρωμάτων)

- **Σωστό / Λάθος (True or False puzzles)**

Οι προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες οδηγούν στην λύση ενός κωδικού

- **Αντιστοίχιση γραμμάτων με αριθμούς (Letter-Number substitution)**

Κάθε γράμμα αντιστοιχεί σε έναν αριθμό (π.χ. A=1, B=2 κ.λπ.) και έτσι αποκωδικοποιούνται φράσεις-κλειδιά.

- **Κρυμμένα μηνύματα (Hidden messages)**

Μηνύματα που αποκαλύπτονται μέσα από συγκεκριμένη διαδικασία (π.χ. κάθε δεύτερο γράμμα, αρχικά λέξεων, UV light, καθρέφτη κτλ.).

- **Γρίφοι με στατιστικά στοιχεία (Data-based puzzles)**

Χρήση απλών δεδομένων ή ποσοστών (π.χ. "1 στα 3 άτομα...") που ερμηνεύονται ώστε να βρεθούν αριθμοί, συνδυασμοί ή συμπεράσματα.

- **Συμπλήρωση κενών (Fill-in-the-blanks)**

Προτάσεις ή φράσεις με κενά που πρέπει να συμπληρωθούν σωστά για να προκύψει ένα μήνυμα ή κωδικός.

Σενάριο 8: Δημιουργία escape game για την κοινωνική μεθοδολογία

Κάρτες για κοινωνική μεθοδολογία STOP

STEP 1 Getting Started

The first step is a firm commitment by a group or organisation to implement StoP by deciding to mobilise resources and providing StoP-trained community organisers, space and funding for the work.

STEP 2 Community Assessment

In the second step, the initial organisers systematically explore the community, identifying and talking to key people and local leaders.

STEP 3 Organising

The third step involves engaging community members, building relationships and a consistent core group, raising awareness, defining a shared vision, developing skills and preparing for action.

STEP 4 Action

The fourth step is for the StoP community group to create local campaigns and open public spaces to learn and talk about violence against women, the change the community wants and how to get there.

STEP 5 Networking

The fifth step is to place the issue of domestic violence on the agenda of community stakeholders and to establish or strengthen cooperation at the district level.

STEP 6 Support

The sixth step is to be prepared to offer individual support to survivors and to establish links to the professional support system, such as counselling services, shelters.

Σενάριο 8: Δημιουργία escape game για την κοινωνική μεθοδολογία

Κάρτες για κοινωνική μεθοδολογία STOP

STEP 7

Sustainability

The seventh step is to do ongoing, reliable small-scale relationship-building, organising and change work involving more and more people and institutions in the community.

STEP 8

Expansion

The eighth step is to join networks, build political alliances and support for the StoP project beyond the local community.

StoP is about change

StoP is an initiative and approach to end (domestic) violence against women. StoP starts where domestic violence happens: at home, in the neighbourhood, in the community!

StoP is community work

"Violence says less about the quality of a relationship than it does about the quality of a community."

CAROL HAGEMANN-WHITE

StoP is visionary

Neighbourhoods free from domestic violence! This is something we can achieve together. Everybody can say something – do something. Here you find the tools.

STOP TOOLBOX

Σενάριο 9: Μιλώντας για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Εκτυπώστε σε μονή όψη Α4 χαρτί

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ

Άρθρο 1

Ανθρώπινη αξιοπρέπεια

Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται.

Άρθρο 2

Δικαίωμα στη ζωή

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στη ζωή.
2. Κανείς δεν μπορεί να καταδικαστεί στην ποινή του θανάτου ούτε να εκτελεστεί.

Άρθρο 3

Δικαίωμα στην ακεραιότητα του προσώπου

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στη σωματική και διανοητική ακεραιότητά του.
2. Στο πεδίο της ιατρικής και της βιολογίας, πρέπει να τηρούνται ιδίως τα εξής:
 - η ελεύθερη και εν επιγνώσει συναίνεση του ενδιαφερομένου, σύμφωνα με τις λεπτομερέστερες διατάξεις που ορίζονται από το νόμο,
 - η απαγόρευση των ευγονικών πρακτικών, ιδίως όσων αποσκοπούν στην επιλογή των προσώπων,
 - η απαγόρευση της μετατροπής του ανθρώπινου σώματος και των μερών του καθ'αυτών σε πηγή κέρδους,
 - η απαγόρευση του αναπαραγωγικού κλωνισμού των ανθρώπινων όντων.

Άρθρο 4

Απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης

Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση.

Άρθρο 5

Απαγόρευση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας

1. Κανείς δεν μπορεί να κρατηθεί σε δουλειά ούτε σε ελωτεία.
2. Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία.
3. Απαγορεύεται η εμπορία των ανθρώπινων όντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ

Άρθρο 6

Δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια.

Άρθρο 7

Σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στο σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και των επικοινωνιών του.

Άρθρο 8

Προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν.
2. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από το νόμο. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να έχει πρόσβαση στα συλλεγμένα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωσή τους.
3. Ο σεβασμός των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής.

Άρθρο 9

Δικαίωμα γάμου και δικαίωμα ίδρυσης οικογένειας

Το δικαίωμα γάμου και το δικαίωμα ίδρυσης οικογένειας διασφαλίζονται σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκησή τους.

Άρθρο 10

Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας. Το δικαίωμα αυτό συνεπάγεται την ελευθερία μεταβολής θρησκειύματος ή πεποιθήσεων, καθώς και την ελευθερία εκδήλωσης του θρησκειύματος ή των πεποιθήσεών του, ατομικά ή συλλογικά, δημοσία ή κατ' ιδίαν, με τη λατρεία, την εκπαίδευση, την άσκηση των θρησκευτικών καθηκόντων και τις τελετές.
2. Το δικαίωμα αντίρρησης συνειδήσεως αναγνωρίζεται σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκησή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ

Άρθρο 11

Ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία γνώμης και την ελευθερία λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών ή ιδεών, χωρίς την ανάμειξη δημοσίων αρχών και αδιακρίτως συνόρων.
2. Η ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης και η πολυφωνία τους είναι σεβαστές.

Άρθρο 12

Ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι σε όλα τα επίπεδα, ιδίως στον πολιτικό και το συνδικαλιστικό τομέα, καθώς και στους τομείς που αναφέρονται στον πολίτη, πράγμα που συνεπάγεται το δικαίωμα κάθε προσώπου να ιδρύει με άλλους συνδικαλιστικές ενώσεις και να προσχωρεί σ' αυτές για την υπεράσπιση των συμφερόντων του.
2. Τα πολιτικά κόμματα, στο επίπεδο της Ένωσης, συμβάλλουν στην έκφραση της πολιτικής βούλησης των πολιτών της Ένωσης.

Άρθρο 13

Ελευθερία της τέχνης και της επιστήμης

Η τέχνη και η επιστημονική έρευνα είναι ελεύθερες. Η ακαδημαϊκή ελευθερία είναι σεβαστή.

Άρθρο 14

Δικαίωμα εκπαίδευσης

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση και στην πρόσβαση στην επαγγελματική και συνεχή κατάρτιση.
2. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ευχέρεια δωρεάν παρακολούθησης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
3. Η ελευθερία ίδρυσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με σεβασμό των δημοκρατικών αρχών, καθώς και το δικαίωμα των γονέων να εξασφαλίζουν την εκπαίδευση και τη μόρφωση των τέκνων τους σύμφωνα με τις θρησκευτικές, φιλοσοφικές και παιδαγωγικές πεποιθήσεις τους, γίνονται σεβαστά σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκησή τους.

Άρθρο 15

Ελευθερία του επαγγέλματος και δικαίωμα προς εργασία

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να εργάζεται και να ασκεί το επάγγελμα, το οποίο επιλέγει ή αποδέχεται ελεύθερα.
2. Κάθε πολίτης της Ένωσης είναι ελεύθερος(η) να αναζητά απασχόληση, να εργάζεται, να εγκαθίσταται ή να παρέχει υπηρεσίες σε κάθε κράτος μέλος.
3. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που έχουν άδεια να εργάζονται στο έδαφος των κρατών μελών δικαιούνται συνθηκών εργασίας αντίστοιχων με εκείνες που απολαμβάνουν οι πολίτες της Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ

Άρθρο 16

Επιχειρηματική ελευθερία

Η επιχειρηματική ελευθερία αναγνωρίζεται σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο 17

Δικαίωμα ιδιοκτησίας

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να είναι κύριος των νομίμως κτηθέντων αγαθών του, να τα χρησιμοποιεί, να τα διαθέτει και να τα κληροδοτεί. Κανείς δεν μπορεί να στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο νόμο και έναντι δίκαιης και έγκαιρης αποζημίωσης για την απώλειά της. Η χρήση των αγαθών μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς από το νόμο, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο προς το γενικό συμφέρον.

2. Η πνευματική ιδιοκτησία προστατεύεται.

Άρθρο 18

Δικαίωμα ασύλου

Το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και του πρωτοκόλλου της 31ης Ιανουαρίου 1967 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων και σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Άρθρο 19

Προστασία σε περίπτωση απομάκρυνσης, απέλασης και έκδοσης

1. Απαγορεύονται οι συλλογικές απελάσεις.

2. Κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.

Σενάριο 9: Μιλώντας για τα ανθρώπινα δικαιώματα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΙΣΟΤΗΤΑ

Άρθρο 20

Ισότητα έναντι του νόμου

Όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι έναντι του νόμου.

Άρθρο 21

Απαγόρευση διακρίσεων

1. Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.
2. Απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιδιαιτεριότητας, εντός του πεδίου εφαρμογής της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και με επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων των εν λόγω συνθηκών.

Άρθρο 22

Πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία

Η Ένωση σέβεται την πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία.

Άρθρο 23

Ισότητα ανδρών και γυναικών

Η ισότητα ανδρών και γυναικών πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων στην απασχόληση, την εργασία και τις αποδοχές.

Η αρχή της ισότητας δεν αποκλείει τη διατήρηση ή τη θέσπιση μέτρων που προβλέπουν ειδικά πλεονεκτήματα υπέρ του υποεκπροσωπούμενου φύλου.

Άρθρο 24

Δικαιώματα του παιδιού

1. Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους. Τα παιδιά μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους. Η γνώμη τους σχετικά με ζητήματα που τα αφορούν λαμβάνεται υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά τους.
2. Σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.
3. Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τακτικές προσωπικές σχέσεις και απ' ευθείας επαφές με τους δύο γονείς του, εκτός εάν τούτο είναι αντίθετο προς το συμφέρον του.

Άρθρο 25

Δικαιώματα των ηλικιωμένων

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ηλικιωμένων προσώπων να διάγουν μια αξιοπρεπή και ανεξάρτητη ζωή και να συμμετέχουν στον κοινωνικό και πολιτιστικό βίο.

Άρθρο 26

Ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ατόμων με ειδικές ανάγκες να επωφελούνται μέτρων που θα τους εξασφαλίζουν την αυτονομία, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή στον κοινωνικό βίο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΑΛΛΗΛΕΓΥΗ

Άρθρο 27

Δικαίωμα των εργαζομένων στην ενημέρωση και τη διαβούλευση στο πλαίσιο της επιχείρησης

Εξασφαλίζεται στους εργαζομένους ή τους εκπροσώπους τους, στα ενδεδειγμένα επίπεδα, εγκαίρως ενημέρωση και διαβούλευση, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο 28

Δικαίωμα διαπραγμάτευσης και συλλογικών δράσεων

Οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες, ή οι αντίστοιχες οργανώσεις τους, έχουν, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, δικαίωμα να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις στα ενδεδειγμένα επίπεδα, καθώς και να προσφεύγουν, σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, σε συλλογικές δράσεις για την υπεράσπιση των συμφερόντων τους, συμπεριλαμβανομένης της απεργίας.

Άρθρο 29

Δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα πρόσβασης σε δωρεάν υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας.

Άρθρο 30

Προστασία σε περίπτωση αδικαιολόγητης απόλυσης

Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα προστασίας έναντι κάθε αδικαιολόγητης απόλυσης, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο 31

Δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας

1. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε υγιεινές, ασφαλείς και αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας.
2. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε ένα όριο μέγιστης διάρκειας εργασίας, σε ημερήσιες και εβδομαδιαίες περιόδους ανάπαυσης, καθώς και σε ετήσια περίοδο αμειβόμενων διακοπών.

Άρθρο 32

Απαγόρευση της εργασίας των παιδιών και προστασία των νέων στην εργασία

Η εργασία των παιδιών απαγορεύεται. Η ελάχιστη ηλικία για την ανάληψη εργασίας δεν μπορεί να είναι μικρότερη από την ηλικία κατά την οποία λήγει η υποχρεωτική σχολική φοίτηση, υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων κανόνων για τους νέους και εξαιρέσει περιορισμένων παρεκκλίσεων.

Οι νέοι που εργάζονται πρέπει να απολαύουν συνθηκών εργασίας προσαρμοσμένων στην ηλικία τους και να προστατεύονται από την οικονομική εκμετάλλευση ή από οποιαδήποτε εργασία που θα μπορούσε να βλάψει την ασφάλειά τους, την υγεία τους, τη σωματική, πνευματική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή τους ή να θέσει σε κίνδυνο την εκπαίδευσή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Άρθρο 33

Οικογενειακή ζωή και επαγγελματική ζωή

1. Η οικογένεια απολαμβάνει νομική, οικονομική και κοινωνική προστασία.
2. Κάθε πρόσωπο, προκειμένου να μπορεί να συνδυάζει την οικογενειακή με την επαγγελματική ζωή του, έχει δικαίωμα προστασίας από την απόλυση για λόγους που συνδέονται με τη μητρότητα καθώς και δικαίωμα αμειβόμενης άδειας μητρότητας και γονικής άδειας μετά τη γέννηση ή την υιοθεσία παιδιού.

Άρθρο 34

Κοινωνική ασφάλεια και κοινωνική αρωγή

1. Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στις κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία σε περιπτώσεις όπως η μητρότητα, η ασθένεια, το εργατικό ατύχημα, η εξάρτηση ή το γήρας, καθώς και σε περίπτωση απώλειας της απασχόλησης, σύμφωνα με τις λεπτομερέστερες διατάξεις που ορίζονται στο κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.
2. Κάθε πρόσωπο που διαμένει και διακινείται νομίμως εντός της Ένωσης έχει δικαίωμα στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στα κοινωνικά πλεονεκτήματα, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.
3. Η Ένωση, προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια, αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας προς εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, σύμφωνα με τις λεπτομερέστερες διατάξεις που ορίζονται στο κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο 35

Προστασία της υγείας

Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στην πρόληψη σε θέματα υγείας και να απολαύει ιατρικής περίθαλψης, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. Κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας του ανθρώπου.

Άρθρο 36

Πρόσβαση στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται την πρόσβαση στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος, όπως αυτό προβλέπεται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, προκειμένου να προαχθεί η κοινωνική και εδαφική συνοχή της Ένωσης.

Άρθρο 37

Προστασία του περιβάλλοντος

Υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και η βελτίωση της ποιότητάς του πρέπει να ενσωματώνονται στις πολιτικές της Ένωσης και να διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης.

Άρθρο 38

Προστασία του καταναλωτή

Οι πολιτικές της Ένωσης διασφαλίζουν υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Άρθρο 39

Δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

1. Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο κράτος μέλος κατοικίας του, υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους.
2. Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκλέγονται με άμεση και καθολική, ελεύθερη και μυστική ψηφοφορία.

Άρθρο 40

Δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές

Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στο κράτος μέλος κατοικίας του, υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους.

Άρθρο 41

Δικαίωμα χρηστής διοίκησης

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αμερόληπτη, δίκαιη και εντός ευλόγου προθεσμίας εξέταση των υποθέσεών του από τα όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης.
2. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει ιδίως:
 - το δικαίωμα κάθε προσώπου σε προηγούμενη ακρόαση προτού ληφθεί ατομικό μέτρο εις βάρος του,
 - το δικαίωμα κάθε προσώπου να έχει πρόσβαση στο φάκελό του, τηρουμένων των νομίμων συμφερόντων της εμπιστευτικότητας και του επαγγελματικού και επιχειρηματικού απορρήτου,
 - την υποχρέωση της διοίκησης να αιτιολογεί τις αποφάσεις της.
3. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αποκατάσταση εκ μέρους της Κοινότητας της ζημίας που του προξένησαν τα όργανα ή οι υπάλληλοί της κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τις γενικές αρχές που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών.
4. Κάθε πρόσωπο μπορεί να απευθύνεται στα όργανα της Ένωσης σε μια από τις γλώσσες των συνθηκών και πρέπει να λαμβάνει απάντηση στην ίδια γλώσσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Άρθρο 42

Δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε ένα κράτος μέλος έχει δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

Άρθρο 43

Διαμεσολαβητής

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε κράτος μέλος, έχει δικαίωμα να προσφεύγει στον Διαμεσολαβητή της Ένωσης, σχετικά με περιπτώσεις κακής διοίκησης στο πλαίσιο της δράσης των κοινοτικών οργάνων ή οργανισμών, με εξαίρεση το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών καθηκόντων τους.

Άρθρο 44

Δικαίωμα αναφοράς

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε κράτος μέλος, έχει δικαίωμα αναφοράς προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο 45

Ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής

1. Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών.
2. Η ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής μπορεί να χορηγείται, σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, στους υπηκόους των τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στο έδαφος κράτους μέλους.

Άρθρο 46

Διπλωματική και προξενική προστασία

Κάθε πολίτης της Ένωσης απολαύει, στο έδαφος τρίτων χωρών στις οποίες δεν αντιπροσωπεύεται το κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοος, της διπλωματικής και προξενικής προστασίας κάθε κράτους μέλους, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και έναντι των υπηκόων του κράτους αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Άρθρο 47

Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου

Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης, έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικαστεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός ευλόγου προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως. Κάθε πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να συμβουλευτεί δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπιση και εκπροσώπηση του.

Σε όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, παρέχεται ευεργέτημα πενίας, εφόσον το ευεργέτημα αυτό είναι αναγκαίο για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Άρθρο 48

Τεκμήριο αθωότητας και δικαιώματα της υπεράσπισης

1. Κάθε κατηγορούμενος τεκμαίρεται ότι είναι αθώος μέχρι αποδείξεως της ενοχής του σύμφωνα με το νόμο.
2. Διασφαλίζεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων της υπεράσπισης σε κάθε κατηγορούμενο.

Άρθρο 49

Αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιοποιώνων πράξεων και ποινών

1. Κανείς δεν μπορεί να καταδικαστεί για πράξη ή παράλειψη, η οποία δεν αποτελούσε, κατά τη στιγμή της τέλεσής της, αδίκημα κατά το εθνικό ή το διεθνές δίκαιο. Επίσης, δεν επιβάλλεται ποινή βαρύτερη από εκείνη, η οποία επιβállετο κατά τη στιγμή της τέλεσης του αδικήματος. Εάν, μετά την τέλεση του αδικήματος, προβλεφθεί με νόμο ελαφρύτερη ποινή, επιβάλλεται αυτή η ποινή.
2. Το παρόν άρθρο δεν επηρεάζει τη δίκη και την τιμωρία ατόμου ενόχου για πράξη ή παράλειψη η οποία, κατά τη στιγμή της τέλεσής της, ήταν εγκληματική σύμφωνα με τις γενικές αρχές που αναγνωρίζονται από όλα τα έθνη.
3. Η αυστηρότητα της ποινής δεν πρέπει να είναι δυσανάλογη προς το αδίκημα.

Άρθρο 50

Δικαίωμα του προσώπου να μην δικάζεται ή να μην τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη

Κανείς δεν διώκεται ούτε τιμωρείται ποινικά για αδίκημα για το οποίο έχει ήδη αθωωθεί ή καταδικαστεί εντός της Ένωσης με οριστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου σύμφωνα με το νόμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 51

Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του παρόντος Χάρτη απευθύνονται στα όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας, καθώς και στα κράτη μέλη, μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Κατά συνέπεια, οι ανωτέρω σέβονται τα δικαιώματα, τηρούν τις αρχές και προάγουν την εφαρμογή τους, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους.
2. Ο παρών Χάρτης δεν δημιουργεί καμία νέα αρμοδιότητα και κανένα νέο καθήκον για την Κοινότητα και για την Ένωση και δεν τροποποιεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα που καθορίζονται από τις συνθήκες.

Άρθρο 52

Εμβέλεια των διασφαλιζόμενων δικαιωμάτων

1. Κάθε περιορισμός στην άσκηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη πρέπει να προβλέπεται από το νόμο και να τηρεί το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών. Τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, περιορισμοί επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνον εφόσον είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε στόχους γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων.
2. Τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη και θεμελιώνονται στις κοινοτικές συνθήκες ή στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ασκούνται υπό τους όρους και εντός των ορίων που καθορίζονται σε αυτές.
3. Στο μέτρο που ο παρών Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους επιφυλάσσει η εν λόγω σύμβαση. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία.

Άρθρο 53

Επίπεδο προστασίας

Καμία διάταξη του παρόντος Χάρτη δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως περιορίζουσα ή θίγουσα τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες που αναγνωρίζονται στα αντίστοιχα πεδία εφαρμογής από το δίκαιο της Ένωσης, το διεθνές δίκαιο καθώς και από τις διεθνείς συμβάσεις, στις οποίες είναι μέρη η Ένωση, η Κοινότητα ή όλα τα κράτη μέλη, και ιδίως από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, καθώς και από τα συντάγματα των κρατών μελών.

Άρθρο 54

Απαγόρευση της κατάχρησης δικαιώματος

Καμία από τις διατάξεις του παρόντος Χάρτη δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως συνεπαγόμενη δικαίωμα επίδοσης σε δραστηριότητα ή εκτέλεσης πράξης που αποσκοπούν στην κατάλυση των δικαιωμάτων ή ελευθεριών που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη ή σε περιορισμούς των δικαιωμάτων και ελευθεριών ευρύτερους από τους προβλεπόμενους σε αυτόν.

Directive on Combating Violence against Women and Domestic Violence (VAW Directive)

A Roadmap for Women's Rights

Digital Service Act

Action plan against Cyberbullying

Anti-Trafficking Directive

Gender Equality Strategy 2026-2030

Εκτυπώστε

ΤΙΤΛΟΣ PODCAST :

ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΑΚΡΙΒΩΣ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΥ;

ΡΟΛΟΙ:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εκτυπώστε

ΕΡΩΤΗΣΗ 1 ΠΡΟΣ ΤΟΝ/ΗΝ/Ο ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ/Η:

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 1:

ΕΡΩΤΗΣΗ 2 ΠΡΟΣ ΤΟΝ/ΗΝ/Ο ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ/Η:

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 2:

ΕΡΩΤΗΣΗ 3 ΠΡΟΣ ΤΟΝ/ΗΝ/Ο ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ/Η:

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 3:

Εκτυπώστε

ΕΡΩΤΗΣΗ 4 ΠΡΟΣ ΤΟΝ/ΗΝ/Ο ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ/Η:

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 4:

ΕΝΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ....

ΚΛΕΙΣΙΜΟ PODCAST ΑΠΟ ΤΟΝ/ΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΗ/ΡΙΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

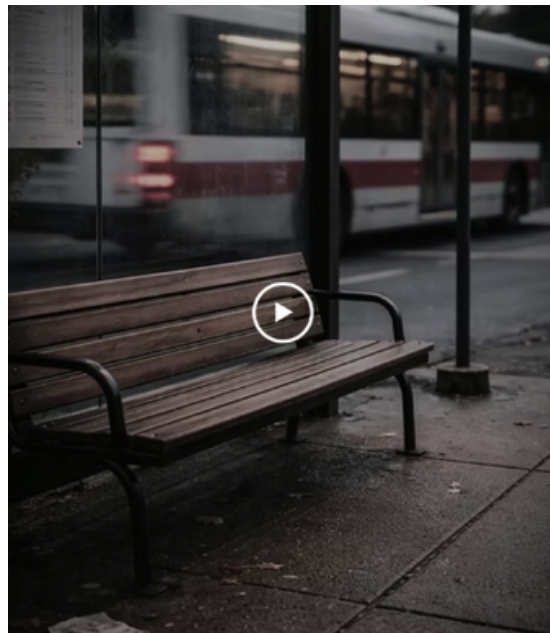
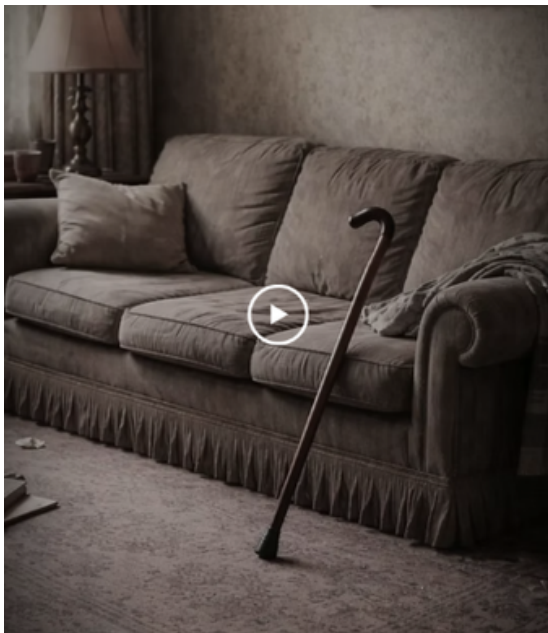
ΛΥΚΕΙΟ- ΝΕ@ 15+

Σενάριο 1: Στερεότυπα και κοινωνικοί ρόλοι

Προβάλετε ή Εκτυπώστε και μοιράστε σε 1 όψη χαρτιού A4

Καμπάνια για το έμφυλο χάσμα στην κατανομή φροντίδας- από WHEN

Καμπάνια για την έμφυλη βία- Αόρατη βία στην τρίτη ηλικία- από People behind

Σενάριο 2: Κωδικός “Συναίνεση”

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού Α4

1 Ένας μαθητής ρωτά τη φίλη του αν θέλει να τη φωτογραφίσει για να ανεβάσει τη φωτογραφία στο Instagram και εκείνη απαντά ότι προτιμά να μην εμφανιστεί στα social media.	2 Σε μια παρέα φίλων κάποιος επιμένει σε έναν συμμαθητή να πει αλκοόλ λέγοντας: «Έλα, όλοι πίνουμε. Μη χαλάς την παρέα.»
3 Ο ένας φίλος προτείνει να δουν μια ταινία τρόμου αλλά ο άλλος λέει ότι δεν του αρέσουν. Τελικά επιλέγουν κάτι άλλο.	4 Ένας μαθητής συνεχίζει να στέλνει μηνύματα σε μια συμμαθήτριά του παρόλο που εκείνη έχει σταματήσει να απαντά.
5 Μια μαθήτρια ρωτά έναν φίλο της αν μπορεί να δανειστεί το ποδήλατό του. Εκείνος λέει ότι προτιμά να μην το δανείσει.	6 Σε μια εκδρομή, ένας μαθητής τραβά βίντεο φίλων του που κάνουν αστεία και το ανεβάζει στο TikTok χωρίς να τους ρωτήσει.
7 Δύο άτομα είναι σε σχέση. Ο ένας λέει ότι δεν θέλει να βγει σήμερα γιατί νιώθει κουρασμένος και δεν βγαίνουν	8 Ένα ζευγάρι έχει πάει μαζί σε ένα πάρτυ. Ο ένας λέει “Αν δεν έρθεις μαζί μου έξω να μιλήσουμε, θα θυμώσω”

Σενάριο 2: Κωδικός “Συναίνεση”

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού A4

9 Ένας μαθητής ζητά από έναν φίλο να του δείξει τις απαντήσεις στο τεστ. Εκείνος λέει ότι δεν θέλει να μπλέξει.	10 Σε μια παρέα κάποιος παίρνει το κινητό ενός φίλου και αρχίζει να ψάχνει τις φωτογραφίες του χωρίς να τον ρωτήσει
11 Μια μαθήτρια λέει σε μια συμμαθήτριά της «Αν δεν μου στείλεις φωτογραφία, μάλλον δεν με εμπιστεύεσαι.»	12 Ένας μαθητής πιέζει τη φίλη του να μοιραστεί τον κωδικό του κινητού της για να «αποδείξει ότι δεν κρύβει κάτι»
13 Σε μια παρέα κάποιος λέει: «Αν δεν έρθεις μαζί μας, μάλλον δεν είσαι πραγματικός φίλος.»	14 Μια μαθήτρια ζητά άδεια από μια φίλη της πριν δημοσιεύσει μια κοινή φωτογραφία τους.
15 Ένας μαθητής λέει «δεν θέλω να παίξω μπάσκετ σήμερα» και οι φίλοι του τον κοροϊδεύουν μέχρι να συμμετάσχει.	

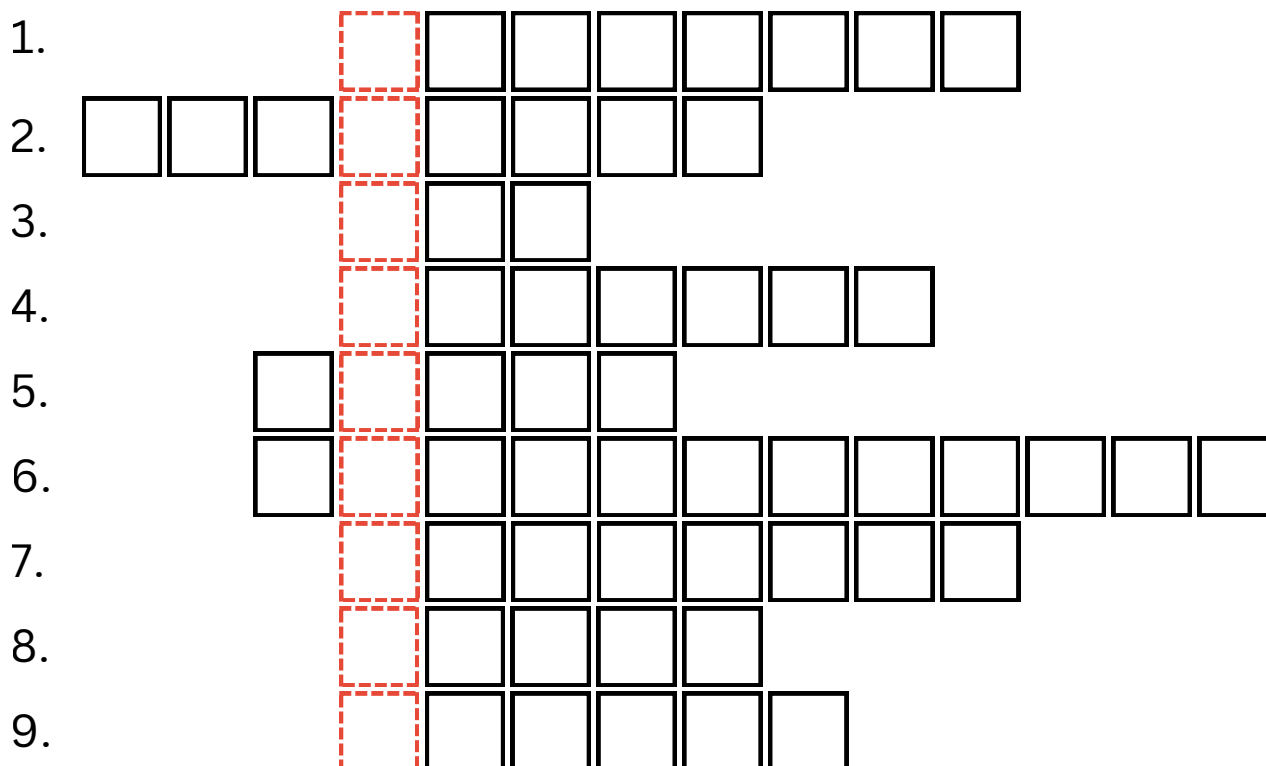
Σενάριο 3: Mission: Σπάμε τους μύθους για τη βία

Εκτυπώστε και κόψτε τις κάρτες σε 1 όψη χαρτιού Α4

Σενάριο 3: Mission: Σπάμε τους μύθους για τη βία

Εκτυπώστε και συμπληρώστε τις σωστές λέξεις για να βρείτε την κρυμμένη κατακόρυφη λέξη

1. Όταν αναγνωρίζουμε τα όρια και τις επιλογές ενός άλλου ανθρώπου
2. Όταν μια απόφαση παίρνεται χωρίς πίεση ή φόβο
3. Όταν συμφωνώ με κάτι το λέω
4. Όταν δεν πιέζουμε κάποιον να αλλάξει γνώμη
5. Όταν κάποιος προσπαθεί να αναγκάσει κάποιον να κάνει κάτι που δεν θέλει
6. Η ικανότητα να καταλαβαίνουμε πώς νιώθει ο άλλος άνθρωπος
7. Αυτό που χρειάζεται να έχουν όλοι/ες/α πριν αποφασίσουν
8. Τι σπάμε όταν μιλάμε;
9. Η εσωτερική ισορροπία όταν νιώθω ασφαλής να μιλήσω.

Εκτυπώστε και μοιράστε ή προβάλτε την εικόνα

ΨΗΦΙΑΚΑ ΚΑΙ ΔΟΜΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΘΥΜΑΤΩΝ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ 60+

Στάση και στερεότυπα των στελεχών

υποτίμηση σε
αποφάσεις ζωής,
άρνηση παροχής
νομικών υπηρεσιών,
άρνηση εξυπηρέτησης
σε τράπεζες

Οικονομική κακοποίηση

άγνοια χρήσης ATM,
e-banking με
αποτέλεσμα την
ενίσχυση της
πιθανότητας
κακοποίησης από
συγγενείς /
φροντιστές

Ψηφιακή απομόνωση

ενίσχυση
ευαλωτότητας
γυναικών 60+ που
δεν γνωρίζουν πώς
να αναζητήσουν
υποστήριξη

Ψηφιακός αναλφαβητισμός

ενίσχυση
ευαλωτότητας
γυναικών 60+ που δεν
έχουν ψηφιακές
δεξιότητες - κοινωνική
απομόνωση

Σενάριο 6: Δημιουργία escape game για την έμφυλη βία στην τρίτη ηλικία

Εκτυπώστε το Template Escape game σε 1 όψη χαρτιού A4

Τίτλος παιχνιδιού:

.....
Μαθησιακοί στόχοι:

.....
Νούμερο/Προφίλ παιχτ@ν και Διάρκεια παιχνιδιού

.....
Εισαγωγή - Βασικό concept παιχνιδιού

.....
Ρόλοι παιχνιδιού (τι ρόλους έχουν οι παίχτ@ς):

.....
Βήμα 1- Γρίφος 1:

.....
Βήμα 2- Γρίφος 2:

.....
Βήμα 3- Γρίφος 3:

.....
Όμοια για επόμενους γρίφους

.....
Κλείσιμο παιχνιδιού και Ανασκόπηση

.....
Υλικά ή εκτυπώσιμα αρχεία που θα χρειαστούν

.....
Ρόλος game-master (αν υπάρχει)

.....
Set up παιχνιδιού

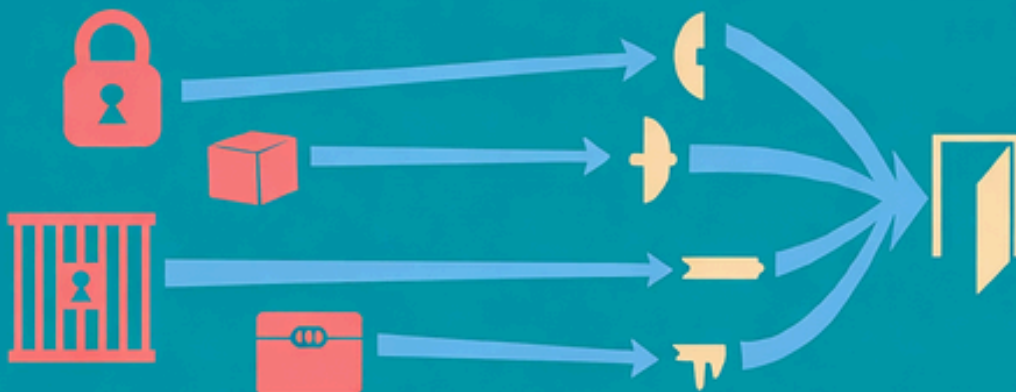
.....

Σχεδιασμός Διαδρομών Γρίφων

ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ- Ο ένας γρίφος οδηγεί στον επόμενο

ΑΝΟΙΧΤΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ- Οι γρίφοι οδηγούν σε στοιχεία για τον τελικό γρίφο

ΠΟΛΥ-ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ- Συνδιασμός των παραπάνω διαδρομών

Παραδείγματα γρίφων

- **Γρίφοι παρατήρησης (Observation puzzles)**

Οι παίκτες χρειάζεται να παρατηρήσουν προσεκτικά τον χώρο, εικόνες ή αντικείμενα για να εντοπίσουν στοιχεία ή μοτίβα.

- **Αναγραμματισμοί (Anagrams)**

Αναδιάταξη γραμμάτων για να προκύψει μια λέξη-κλειδί ή μήνυμα.

- **Κώδικες και κρυπτογράφηση (Codes & Ciphers)**

Μηνύματα που πρέπει να αποκωδικοποιηθούν (π.χ. μορς, αριθμητικοί κώδικες, σύμβολα κτλ)

- **Γρίφοι λογικής (Logic puzzles)**

Απαιτούν συνδυαστική σκέψη και συσχέτιση πληροφοριών για να βρεθεί η λύση.

- **Αντιστοιχίσεις (Matching puzzles)**

Σύνδεση αντικειμένων, συμβόλων ή πληροφοριών μεταξύ τους (π.χ. χρώμα-αριθμός, σύμβολο-γράμμα).

- **Αριθμητικοί γρίφοι (Math puzzles)**

Απλές ή πιο σύνθετες πράξεις που οδηγούν σε έναν αριθμό-κλειδί.

- **Γρίφοι φυσικής αλληλεπίδρασης (Physical puzzles)**

Χρήση αντικειμένων (π.χ. κλειδαριές, κουτιά, μηχανισμοί) που απαιτούν πρακτική δοκιμή και χειρισμό.

- **Γρίφοι αφήγησης (Narrative puzzles)**

Συνδέονται με την ιστορία και απαιτούν κατανόηση του σεναρίου

- **Γρίφοι αναζήτησης (Hidden object / scavenger puzzles)**

Εύρεση κρυμμένων αντικειμένων ή στοιχείων μέσα στον χώρο.

- **Γρίφοι ακολουθιών (Pattern/Sequence puzzles)**

Αναγνώριση μοτίβων ή σειρών (π.χ. αριθμών, σχημάτων, χρωμάτων)

- **Σωστό / Λάθος (True or False puzzles)**

Οι προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες οδηγούν στην λύση ενός κωδικού

- **Αντιστοίχιση γραμμάτων με αριθμούς (Letter-Number substitution)**

Κάθε γράμμα αντιστοιχεί σε έναν αριθμό (π.χ. A=1, B=2 κ.λπ.) και έτσι αποκωδικοποιούνται φράσεις-κλειδιά.

- **Κρυμμένα μηνύματα (Hidden messages)**

Μηνύματα που αποκαλύπτονται μέσα από συγκεκριμένη διαδικασία (π.χ. κάθε δεύτερο γράμμα, αρχικά λέξεων, UV light, καθρέφτη κτλ.).

- **Γρίφοι με στατιστικά στοιχεία (Data-based puzzles)**

Χρήση απλών δεδομένων ή ποσοστών (π.χ. "1 στα 3 άτομα...") που ερμηνεύονται ώστε να βρεθούν αριθμοί, συνδυασμοί ή συμπεράσματα.

- **Συμπλήρωση κενών (Fill-in-the-blanks)**

Προτάσεις ή φράσεις με κενά που πρέπει να συμπληρωθούν σωστά για να προκύψει ένα μήνυμα ή κωδικός.

Σενάριο 9: CAREαίες Podcasting

Εκτυπώστε κόψτε και μοιράστε τις κάρτες σε μονή όψη Α4.

Πορνογραφία εκδίκησης/ Σεξουαλική κακοποίηση μέσω εικόνας Revenge porn / Image based sexual abuse	Διαδικτυακή πλαστοπροσωπία online impersonation
Σεξιστική ρητορική μίσους sexist hate speech	Κακόβουλος διαμοιρασμός περιεχομένου malicious distribution
Διαδικτυακή ηδονοβλεψία creep shots / digital voyeurism	Ομαδικές διαδικτυακές επιθέσεις mob attacks
Διαδικτυακός εκφοβισμός cyberbullying	Διαμοιρασμός υλικού με σεξουαλικό περιεχόμενο abusive sexting
Διαδικτυακή παρενοχλητική παρακολούθηση cyberstalking	Διαδικτυακή στρατολόγηση με σκοπό τη σωματεμπορία online recruitment-trafficking
Κακόβουλη διαρροή προσωπικών δεδομένων doxxing	Επιθέσεις στον πραγματικό κόσμο μετά από διαδικτυακή παρενόχληση IRL trolling
Ηλεκτρονική παρείσφρηση hacking	

Σενάριο 9: CAREαίες Podcasting

Εκτυπώστε το template για κάθε ομάδα σε 1 όψη χαρτιού A4

Τίτλος podcast (σύντομος catsy τίτλος):

.....
Ποιο είναι ακριβώς το θέμα του επεισοδίου; (μέσα σε μια δυο προτάσεις)

.....
Ρόλοι (παρουσιαστής, προσκεκλημένοι, ειδικοί)

.....
Εισαγωγή (Ο/Η/Το παρουσιαστής/ρια/ό εξηγεί το θέμα του επεισοδίου):

Σήμερα μιλάμε για.....

Εισαγωγή στον/ην/ο προσκεκλημένο/η (ο/η/το παρουσιαστής/ρια/ό συστήνει):

Ο/Η/Το θα μας μιλήσει για

Ερώτηση 1 προς τον/ην/ο προσκεκλημένο/η:

Ας περάσουμε λοιπόν στο θέμα μας.....

Απάντηση 1:

.....
Σχολιασμός απάντησης 1 και Ερώτηση 2:

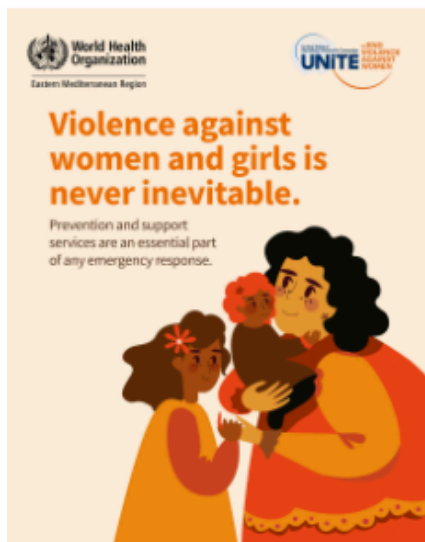
.....
Όμοια για Ερώτηση 3,4, κτλ

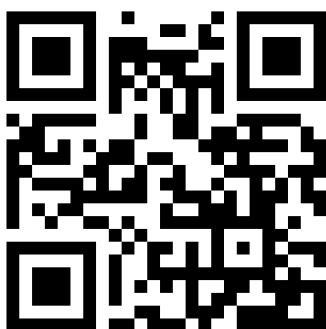
.....
Ένα σημαντικό μήνυμα προς τους ακροατές:

.....
Κλείσιμο podcast από τον/ην/ο παρουσιαστή/ρια/ό

Σενάριο 9: CAREαίες Podcasting

Προβάλετε ή εκτυπώστε και μοιραστείτε στην τάξη

STOP TOOLBOX

ΕΡΕΥΝΑ
ΑΟΡΑΤΕΣ 60+

WHOSEFVA
TOOLBOX

TISOVA TOOLBOX

MARVOW TOOLBOX

SAVE TOOLBOX

Ευρωπαϊκός Χάρτης
δικαιωμάτων και
υποχρεώσεων των
ηλικιωμένων που
χρειάζονται μακροχρόνια
φροντίδα και βοήθεια

Χάρτης των
Θεμελιωδών
Δικαιωμάτων της
Ευρωπαϊκής
Ένωσης

Σύμβαση του Συμβουλίου
της Ευρώπης για την
Πρόληψη και την
Καταπολέμηση της Βίας
κατά των Γυναικών και της
Ενδοοικογενειακής Βίας

CAREaies podcast ep.1 | Ας γνωριστούμε!
<https://www.youtube.com/watch?v=TJTibfUP7AE>

CAREaies podcast ep.2 | Η μεθοδολογία STOP
<https://www.youtube.com/watch?v=TJTibfUP7AE>

CAREaies podcast ep.3 | SHE Society for Help & Empowerment και
αντιμετώπιση της έμφυλης βίας
<https://www.youtube.com/watch?v=CUzyoYKJPMU>

CAREaies podcast ep.4 | Φεμινι-ποιός;
<https://youtu.be/i97pqhON4rk?si=ZCURRRXSaEpKfM4y>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Academic Council on the United Nations System (ACUNS). (2017). Femicide, Volume VIII: Abuse and femicide of the older woman. Vienna Liaison Office.
- AGE Platform Europe. (2012). Age discrimination as a source of exclusion in Europe: The need for a human rights plan for older persons.
- AGE Platform Europe. (2025, July). Proposal for EU action plan to combat ageism.
- Carastathis, A. (2016). Intersectionality: Origins, contestations, horizons. University of Nebraska Press.
- Crenshaw, K. (1989). Demarginalizing the intersection of race and sex: A Black feminist critique of antidiscrimination doctrine, feminist theory and antiracist politics. University of Chicago Legal Forum, 1989(1), 139–167.
- European Institute for Gender Equality (EIGE). (2019). Risk assessment and management of intimate partner violence in the EU.
- EUSTaCIA. (2010). Ευρωπαϊκός Χάρτης δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των ηλικιωμένων που χρειάζονται μακροχρόνια φροντίδα και βοήθεια.
- Feminist Autonomous Center for Research. (2019). Community course on intersectionality.
- Hirata, H. I., Laborie, F., Le Doaré, H., & Senotier, D. (Eds.). (2004). Dictionnaire critique du féminisme (2e éd.). Presses Universitaires de France.
- Kaunas Research Group. (2010). Abuse and health among elderly in Europe.
- Lim, J. (2020). Factors affecting mistreatment of the elderly in long-term care facilities.
- MARVOW Project. (2022). Μοντέλα διασύνδεσης και συνεργασίας φορέων για διαχείριση περιστατικών με ηλικιωμένα θύματα ενδοοικογενειακής βίας.
- PREVENT Project. (2025). Λίστα εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών πολιτικών και σχεδίων δράσεων σχετικά με την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών.
- Safelives. (2018). Working with perpetrators of violence against women.
- SAVE Project. (2020). Οδηγός για την ανίχνευση της κακοποίησης των ηλικιωμένων ατόμων.
- TISOVA Consortium. (2020). How to identify and support older victims of abuse: A training handbook for professionals, volunteers and older people.
- WHOSEFVA Project. (2018). Training material.
- WHOSEFVA Project. (2018). Τα πέντε σημάδια της κακοποίησης ηλικιωμένων.
- World Health Organization. (2008). Discussing screening for elder abuse at primary health care level.
- World Health Organization. (2021). Elder abuse.
- World Health Organization. (2024). Violence against older women.
- Elder abuse without borders: A systematic review and meta-analysis. (2025).
- Men, masculinities, and feminist foreign policy: A review of how governments address the engagement of men and boys. (2025, November).
- Research on gender equality and intersectionality: Networking for strengthened societal and policy impact. (2025).
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ). (2023). Έμφυλη βία κατά των γυναικών και άλλες μορφές διαπροσωπικής βίας στην Ελλάδα (GBV-EL).
- Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων. (2020). 1η ετήσια έκθεση για τη βία κατά των γυναικών.
- 50και Ελλάς. (2020). Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ποιότητας για τις Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας.
- Συμβούλιο της Ευρώπης. (2011). Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Κωνσταντινούπολη, 11 Μαΐου 2011).

